

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

Szerkeszti a püspöki hivatal
A szerkesztésért felelős FUTÓ ANDRÁS
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECEN, KÁLVIN-TÉR 17. SZ.

Megjelenik minden hó 15-én. — Előfizetési ár 1 évre 4 P 80 f.
Postatakarékpénztári csekk számla: 43.916.

Az ORLE gyűlés előtt

A lelkipásztor hivatása sokágú. A szószékről hirdeti az igét, a többi szertartásokat is végzi, a hívek lelki gondozásával törődik, a gyűléstermekben az egyház ügyeiről tanácskozik, az egyház igazgatását intézi. Ezt a szerkesztés egészé összefonódó feladatkört világos szabályok határozzák meg, melyek a bibliában, a törvényben és statutumokban írva találhatóak. Adott esetekben mindig meg lehet találni az irányt, melyet követni kell.

Van azonban a lelkipásztori hivatásnak olyan területe is, amelyet nem mérnek és határoznak meg ilyen pontos utasítások és amelyen ma is téveteleg bizonytalansággal áll a mi nagy-szerű magyar református lelkészi karunk: mi a teendőnk?

Az egyházon kívüli közélet, főleg az országos ügyek, a politika nehéz területére gondolunk. Távol kell-e ettől tartania magát a lelkipásztornak, vagy reá kell mennie és szerepet vállalnia ott is? Az ORLE évi közgyűlése nagyon kedvező alkalmat nyújt arra, hogy a lelkipásztorok ezzel a kérdéssel is foglalkozzanak és maguk között érleljék a helyes közszellem kialakítását.

Sokszor vetettek már fel konkrét indítványokat is, hogy p. o. önálló református politikai pártot kell alakítani. Ezt a problémát mindezekig egy lépéssel sem sikerült előbbre vinni. Miért?

E cikk világi írója bátorságot vesz magának annak megállapítására, hogy a sikertelenség oka főleg a kiindulási alap nem helyes megválasztásában áll. Mikor politikai pártról be-

széltek, mindig a napipolitika lebegett az emberek szeme előtt, melyen pedig a magyar reformátusságot nem lehet egy nevezőre hozni.

Mikor azt vizsgáljuk, hogy a lelkipásztor miként avatkozzék bele a világi közélet ügyeibe, akkor is a bibliából kell kiindulnunk. Jézus vallásának a nagy parancs szerint két ága van: az égi és a földi, vagyis a te Uradnak Istenednek szeretete és az embereknek, a felebarátoknak szeretete. A nagy parancsnak ez a második ága az, ami előírja a lelkipásztornak, de egyben minden keresztyén embernek is a világi közélettel való foglalkozás legfőbb irányelvét. A politikában a keresztyén szociális irányt kell követni.

Ha így indulnak el a lelkipásztorok, lesz sikerük. De itt azután igazán nem az a fontos, hogy a gróft legyőzze a tábornok és azután a gróf indítson újabb rohamot az elvesztett pozícióért. Itt az ember a fontos, a tömeg k, a nép, Istennek fiai a testvérek, akik szenvednek, éheznek és bűnbe süllyedtek, akik epednek jobb sorsért amiként a mennyben, azonképen itt a földön is.

Jézusnak szolgálói, a lelkipásztorok csak ilyen politikai irányt szolgálhatnak. Minden problémát csak ezen a mérlegen mérhetnek meg és minden állásfoglalásnál csak ez a tűz-oszlop mutathatja meg nekik az utat.

Ha pedig ezen az úton mennek, akkor jöhetnek ellentétbe a világ hatalmasaival, de sohasem a saját lelkiismeretükkel, mely egyedül tud megnyugtatni mindenkit afelől, hogy az Isten parancsolatát helyesen ismerte-e fel és igazán követte-e?

Junius.

Aki megérti saját korát.

Most aratáskor, amikor éppen a papi tagba akart kivinni egyik feles-gazdám, egy rajzoló-művész lépte át küszöbömet.

— Lerajzolom az urat egy pengőért —, monda előttem.

— Ezer gondom van — válaszoltam. A kapuban várnak reám. De inkább elhanyagolom kötelességemet. Ilyet még nem hallottam. Egy pengőért egy portrét! Érdekel ez a dolog. Jöjjön!

A feles-atyafit elbocsátottam. A szegény vándorfestőt behívtam az irodába, ahol leültetett az íróasztal mellé. S menten rajzolni kezdett.

Egy félóra múlva elkészült a portré. A pengőt lefizettem, a művészt elbocsátottam.

Az arcképet, amely határozott művészi képességről és képzettségről tanuskodott, kezembe véve kivittem az udvarra, az arató-munkások közé.

— Kit ábrázol ez a kép? — kérdeztem az ott ácsorgó gyermekektől.

— A tiszteletes urat! — lármázott nagy mosolygással, nevetéssel a gyermekhad.

S most, hogy immáron, ott áll saját szobámban ez az olesó művészi alkotás, engedjék meg nekem nyájas olvasóim, ha idevonatkozólag egyet-mást elmondok.

Az a szegény vándorfestő, akivel magamat megörökítettem, immáron megérti a mai kor leghelyesebb jelszavát: Le az igényekkel!

A mai életet, életmódot, a folyton fokozódó igények kielégítése, türethetlenné, máholnap elviselhetetlenné teszi. Az igények nivója soraink között már-már az eget magasságáig növekedett. S e tekintetben, fájdalom, alig van közöttünk kivétel. A modern idők szegényemberének, a viszonylagosság alapján, éppen olyan igényei vannak, mint az előkelőbb társadalmi osztályhoz tartozóknak. A mai világban a falusi bakternek avagy harangozóknak gyermeke külön ruhában jár, mint egy felszázaddal ezeltől a falusi papnak avagy jegyzőnek gyermeke.

S az egész dologban, különösen figyelemreméltó az a tény, hogy a jelenkori rettenetes igények jogosultságát — ha kénytelenül, kelleetlenül is — az állam, a társadalom is elismeri.

Bármiféle elviselhetetlennek látszó köztehernél, adónál, illetéknél, százsor, ezerszer halljuk eme kérlelhetetlen szavakat, kifejezéseket: Fizetni és fizetni! Jár és jár kérem alássan!...

Hiába érvel a szegény delikvens: De honnét? Miből!? A modern idők hangos érctrombitája harsog tovább: Fizetni és fizetni! Jár és jár kérem alássan!...

Néha napján felmegyek a parókhia padlására. A sok lim-lom között ott látom néha gyermekkori cipőimet, amelyeket ötven esztendővel ezeltől viseltem. Amikor látom ezen gyermekkori cipőket, mindig elszomorodom. — Ime, ilyen a mai világ! — állapítom meg kedvetlenül. — Azt követeli tőlünk, hogy 12 pengős búzáarak mellett, fizessük továbbra is ugyanazon közterheket, adókat, mint 36 pengős búzáarak mellett.

Hiszen ez a követelés olyasmit jelent, mintha

valaki azt parancsolná, hogy mint férfi, húzzam fel a gyermekkori cipőket. Kétségtelen, hogy parancszo-ra, kénytelen volnék felhúzni. De az is bizonyos, hogy ama régi kicsiny cipő, a húzás első pillanatában szétrepedne.

Fájdalom, hasonló methodus szerint mennek tönkre soraink között egyes családok, egyének. Dehát a hangos autó ércorka harsog tovább: Fizetni és fizetni! Jár és jár kérem alássan!...

Dehát, ha még csak annyi hátulütője lenne ezen állapotnak, hogy tönkremegy soraink között egy-egy sereg család, egzisztencia... De tönkre megy soraink között az erkölcsi törvények, egész sorozata is. Értékét vesztli közöttünk, a komoly, fáradságos, becsületes munka, a hűség, a takarékoság, a józan-ság, az egyszerűség jutalma is.

Szellemi légkörünket hatalmába keríti bizonyos ideges feszültség, nyugtalanság. A rádió, a lapok megtelnek holmi örökös háborús fenyegetőzésekkel. Kint a mezőn, a réteken járva, a nép között, egy-egy tanult ember alig képes feleletet adni a szegény munkásemberek elajta kérdéseire: Mikor áll fel már a német, az olasz?...

Mindenki vár valamit. Ki háborút, ki forradalmat!...

Az ember úgy él ma valósággal, mint mikor egy józan ember betéved egy korcsmába, ahol mindenki be van rugva, ahol mindenki legénykedik, virtuskodik, fenyegetődik, ahol sohasem tudhatja az ember, hogy mikor érdeklik fejen egy fokossal avagy egy jófajta bunkósbottal!

Zaklatott, nyomorúságos élet biz' ez. Valami módon segíteni kellene rajta!

A segítség módja, lehetősége, nézetem szerint, az olyan egyének szívében üthetné fel sátorát, mint az én szegény vándorfestőm. Ez a szegény művész nem ábrándozik azon, hogy művészetével mennyit keresett annakidején Tizián, Rembrandt, Munkácsy avagy Benczúr? Rajzol, portrét készít egy pengőért is, mert tudja jól, hogy ma már „egy pengő” is pénz, a szegény magyar ember zsebében. Megérti környezetét, saját korának szellemét. Tudja jól, hogy a régi jó mecénások seregét elvesztette, hogy azok táborát az idő, a kor, a kérlelhetetlen Számum elseperte. Nem zúgolódik, nem átkozódik, nem káromkodik és nem követelőződik. Megnyugszik sorsán. Dolgozik kicsiny összegért. El, meg, halad tovább az élet rögs és töviskes útjain.

Hja kérem — szinte hallom a viszontválaszt — könnyű neki, mert hát művész!...

Hát igaz, hogy az a szegény vándorfestő művészi lélekkel és felfogással járja a világot.

Dehát az is igaz, hogy ezen a földön, minden nagy lélek, művészi lélek volt. Művészek, az élet és a lélek nagy művészei voltak a nagy puritánok, a reformátorok: Luther, Kálvin, Zwingli és társaik.

Sőt a művészek művésze volt, az önzetlenség' az Isten- és az emberszeretet legnagyobb hirdetője, példaadója, az Isten fia, az Úr Jézus Krisztus.

A modern idők receptje, bármennyit bölesekedjünk is csak ennyiből áll. Am imádjátok, tiszteljétek, prédikáljátok Őt. De ne csak prédikáljátok, hanem kövessétek is!...

Baráth Imre.

Az új termés és a pap.

A múlt hónapban egy olyan furcsa hangú cikket olvastam, amely mellett nem mehetünk el szó nélkül. Tulajdonképpen valamelyik egyháztagnak és nem lelkésznek kellene ezt szövé tennie, de ha mindenki hallgat, nem hallgathatok én.

Egy derék, de elkeseredett földmunkás testvérünk azt írta valamelyik lapba, hogy itt az új termés, de a falu népének nincs benne öröme! „Hiába dolgoztunk: másé a haszon. Jön a bank, az állam, a kereskedő, a végrehajtó, a pap, a kántor, gulyás, kondás, bakter, mezőőr, kovács, kerékgyártó stb.” Így írta szóról-szóra.

Tele van a cikk többi része is panasszal és fenyegetéssel. Az a szomorú benne, hogy haragját egyformán kiönti a mi rövidlátó és valószínűleg félrevezetett testvérünk mindenkiire, akivel együtt él és akihez csak valami kis köze van. Így aztán nincs igazsága!...

Mindenek előtt igazságtalan, mikor a papot és a tanítót emlegeti, mint akik a gulyással, kondással stb.-vel együtt mennek, hogy elvegyék a falu népének termését. Ha írni akar és írni mer valaki, akkor legalább az igazat írja és jóakarattal írja! Tudnivaló, hogy a papot és a tanítót az egyház fizeti és az egyház alkalmazottainak az egyház gondnoka adja ki a törvényes fizetést az egyház magtárából vagy kasszájából. A pap és tanító (kántor) nem is mehet a hívekhez fizetésért, sőt az egyháztagnak is csak a kurátor kezéhez fizethetik az egyházi és iskolai adókat. Ezeknek az egyházi és iskolai adóknak csak egyrésze illeti az egyházi szolgálatokat végző lelkészt és tanítót.

Vagy csak nem azt akarta talán mondani a mi valószínűleg méltán elkeseredett, de helytelenül megnyilatkozó testvérünk, hogy az egyházra és iskolára nincs szükség!... Ezt nem hiszem, de ime ide vezet a kántár és zabola nélkül szabadjára eresztett fantázia és féktelen indulat!

Az a kondás, gulyás, bakter, mezőőr is meg szolgál a fizetéséért, tehát azokkal szemben is igazságtalan a mi földmunkás testvérünk, hiszen minden bizonnyal ő maga is pénzért, búzáért vagy más egyébért dolgozik és kéri, várja a maga jutalmát, bérét, mint mindenki és méltó is a munkás a maga jutalmára, mégha pap, kántor, gulyás vagy földmunkás is!...

Igazságosabb és helyesebb társadalmi és gazdasági berendezkedésért így is lehet, sőt kell is küzdenünk, ha nem bántjuk azokat, aki legtöbbet tesznek értünk, mint például a pap és a tanító a faluért! A mi sértegető atyánkfia bizonnyal nem tudná most a tollat forgatni, ha az egyházi szolgák, vagyis azok a szellemi, lelki és erkölcsi munkát végző papok, tanítók nem teljesítették volna kötelességüket a haza és nemzet iránt.

Ha mindenáron írni akar, ám írjon a földmunkás is, ha van ideje és tehetsége hozzá, de tollát mártsa az igazság és a jóakarattal tintájába, hogy a másfajta hivatásban forgolódo, magyar testvéreit is szeretesse és munkáját megbecsülhesse.

Kósa Béla.

„Új rendszerű tankönyvkiadás.”

(Folytatás és vége.)

Most jön a bomba: „A gyakorlati megvalósítás módja.” Leghelyesebben cselekednék akkor, ha erre azt mondanám: *a komolytalan számadatok felsorakoztatásával nem foglalkozom.* Az a számítási mód, amellyel itt szerző úr előáll, minden lehet, csak nem tárgyilagossá, amely alkalmas arra, hogy a laikus szülőök gyűlöletét reaszabadítsa arra a tankönyvkiadóra, aki nagypogonyát befektette egy nemzetépítő vállalatba s amelynek jórészt már régen elvesztette. Ne méltóztasson egy megvalósíthatatlan eszmét úgy beállítani és olyan példákkal alátámasztani, amelyet ég és föld választ el a realitás valóságától. A legnagyobb készséggel elismerem, hogy szerző úr jóhiszeműleg, az általa kisnyomdában elkészített munkák árai után szabja meg a tankönyvek nyomtatási árát. Az azonban teljesen nyilvánvaló, hogy a tankönyvkiadásnál a nyomtatási árhoz számított egyéb pénzben és természetben megállapítandó kiadások megközelítőleg sem fedik a reális valóságban jelentkező kiadások százalékát. Itt a végzetes tévedés. A tankönyv nyomtatási árához, mint előzőleg kifejtettem, igen sok olyan elháríthatatlan kiadás jár, amely a már fentebb ismertetett okok miatt az előállítási ár négyeszeresére, sőt sokszor ötszörösére, vagy hatszorosára duzzasztja a tankönyv árát, még akkor is, ha az szerző úr elgondolása szerint 20—30—40,000 példányban központilag hozatnék forgalomba.

Én például nagyon kevés hozzáadással hajlandó volnék a szerző úr által felállított példányszámban — tehát 20—40,000-es —, valamint az ugyancsak szerző úr által kalkulált árakon elkészíteni a központosított tankönyveket, egy komplexszumba, készpénzfizetés mellett. A tankönyvkiadással járó további terheket és veszteségeket pedig viselje a központ.

Azt mondja szerző úr, hogy a tankönyvelőállítás négyeszeresét veszi. Miután azonban biztos elhelyezésre számíthatunk, megelégedhetünk a jélességgel is. Tehát a tankönyvelőállítás árának a megegyezésével. Helyesebben egy 40 filléres tankönyv 80 fillérért lenne árusítható. Ha a tankönyveket nem kellene előre kinyomatni, hanem csak úgy a mellényzsebből lehetne elővarázsolni és elhelyezését egy utolsó darabig biztosítani, talán lehetne a számítás megközelítő helyességéről beszélni. Azonban a tankönyveket előre kell nyomtatni, hogy szeptemberre az iskolák rendelkezésére álljon. Mégpedig gyarló emberi számítással, az előző év fogyatékát limitálva és gondosan ügyelve arra, hogy vajjon mennyi lesz a száma azoknak a tankönyveknek, amelyek ócskán forgalomba maradnak. Ezen a téren igen szomorú tapasztalataim vannak. A legkörültekintőbb számítás is igen sokszor csődöt mond. Már most tegyük fel, hogy egy tankönyv, amely az előző évben 40,000 példányban kinyomatott, második kiadásra kerül. A tankönyvkiadó központ, gondos mérlegelés után nem nyomtat belőle csak 30,000 példányt. Szerző azonban megengedhetőknek tartja hogy figyelmen kívül hagyásával a raktárkészleteknek új, jobb tankönyv bárki által forgalomba hozható. Rendszerben van. Ez is helyes. Már most tessék elképzelni, hogy egyfelől, az ócska tan-

könyvek forgalombahozása, másfelől, mert ugyanezen tárgyból új, jobb tankönyv hozatott forgalomba, 20,000 tankönyv a központi tankönyvkiadó szerv raktárában maradt. Ki viseli ennek a költségét. A nyomdász nem, mert az már megkapta a pénzét a nyomtatásért. Már pedig itt 4000— P az effektív vesztesége a központi tankönyvkiadó szervnek, továbbá a befektetett tőke kamata, az adminisztráció költsége, az adó, a raktárbér, a fűtés, világítás stb., stb., mert ingyen semmit sem adnak. Nem tehet egyebet a központi szerv sem, minthogy veszteségét a többi forgalomba hozható tankönyvek árába kalkulálja el. Úgy mint a mai tankönyvkiadó. Hívenformán aztán, mert ez nem csak egy tankönyv-nél, hanem a tankönyvek tömegénél következhetik be, illuzióriussá válik szerzőnek minden számítási teóriája. Meg lesz a szellemileg összezsugorított, összepréselt tankönyv, azonban általában egy fillérrel sem lesz olcsóbb a mainál, mert utóbbit hosszú éveken keresztül használta a tanuló, az új tankönyveket pedig, mert olcsóbbak, de meg mert folyton újabb és újabb kiadású tankönyvek jelentkeznek a tankönyvpiacra, ki kell vonni a forgalomból, legfeljebb a tanuló teszi el szerző szerint emlékebe, ha ugyan arra a kevés pénzre nincs ráutalva, amelyet az esetleg még forgalomba maradt tankönyvekért kaphat. Mert, hogy a forgalomba maradt ócska tankönyveket mindenki értékesíti, az nem kétséges.

A hittankönyvek kiadására azt mondja a szerző: „A hittankönyvek kiadása a különböző hitfelekezetek főhatóságának ügye, ezt tehát minden hitfelekezetnek külön kell majd szabályoznia. Saját hatáskörükben megismerhetik az új rendszerű tankönyvkiadást, de természetesen maradhatnak az eddigi gyakorlat mellett is.” Ezen a téren tehát nem okvetlen szükséges a változtatás. Maradhatnak a régi terjedelemben is, sőt nem kívánatos annak központosítása sem.

Nem értem. Hiszen ebből világosan az állapítható meg, hogy a realistárgyú tankönyvek egységesítendők. Viszont ezzel szemben szerző úr előbb azt jelenti ki, hogy: „Félreértések elkerülése végett távol áll tőlem a mindenvonalon egységes tankönyv bevezetésének gondolata.” Szerző úr munkájában mindenütt 20—30—40,000 példányos könyvszükségletről beszél. A nyomtatás kalkulációját is ehhez a példányszámhoz méretezi. Most aztán nem tudom, hogy szerző úr melyik álláspontja mellett marad. Mert ha a központi kezelés elve az irányadó, úgy egész természetes, hogy csak egységesített tankönyvekről lehet, mint olcsó tankönyvekről beszélni, mert különben az olcsó előállítás terve mindenképpen megvalósíthatatlan. Ha pedig az egységesített tankönyv terve elejtetik és minden tanár annak a tankönyvírónak a könyvét használhatja, amelyik szerinte a legjobb, úgy kár vitatkozni. Tessék a tankönyvíróknak megírni az összehúzott rövidtartalmú tankönyveket. Ha akad reá kiadó, tessék kinyomtatni. Az csak természetes, hogy kevesebb terjedelmű könyv kevesebbe kerül. Én azonban azt hiszem, hogy a középiskolai tanárok túlnyomórésze nem fogja bevezetni az összepréselt tankönyvet, mert a tanár sem adhat több órát, mint amennyit a fizikuma és idegrendszeré elbírt, mert bizony a tanári idegek sincsenek acéldrótból. Márpedig az összezsugorított tankönyvek mellett a csontváza való hüsfelrakás több időt vesz igénybe. Szóval, szerin-

tem a tankönyvírás tudományát korlátok közé szorítani igen bajos volna. Ezt a kijelentésemet nem tudományos szempontok alátámasztásával tudom igazolni, hanem praksziszból. Vállalatunknál nagyon sok megszabott terjedelmű tankönyvre hirdettünk pályázatot. Bizony a leggyakoribb esetben több lett az előírt íveknél, mert a bírálók kívánságait honorálni kellett a szerzőnek, hogy a tankönyv kifogástalan legyen. Így tehát nem sikerült elérnünk azt a célt, hogy a tankönyvet kisebb terjedelménél fogva olcsóbbá tegyük.

Zsigmond Ferenc irodalomtörténetére kijelenti szerző úr, hogy azt rövidebbre fogni nem lehet, 106, illetve 100 oldalban állapítja meg a tanulandó szöveget. A szöveg kérdéséhez nem szólok. Ez pedagógiai kérdés. Arra azonban fel kell a figyelmet hívnom, hogy a vállalatunk által kiadott két kötet irodalomtörténetben körülbelül 114 irodalmi nagyság munkájából van szemelvény. Nem értem, hogy ezt miért vette bele szerző a művébe, ha nem szükséges. Kár volt vele drágítani a tankönyvet. Vagy ha szükséges, akkor meg nem lehet elhagyni. Ha pedig ennek dacára elhagyjuk, akkor 114 irodalmi műből kell kibúvázkodni a tanulónak a citált szemelvényeket. Hogy jutnak ehhez a könyvtárból a tanulók, amikor a könyvtárakban legfeljebb csak duplán vannak meg ezek az irodalmi művek, márpedig a VII—VIII. osztályban a szerző megállapítása szerint is legalább 10,000 irodalomtörténet kell, ez azt jelenti, hogy 10,000 tanulója van a két osztálynak. Tessék elhinni, hogy ez esetben nem történhetik más, mint az, hogy a tanulóknak be kellene szerezniök nagy tömegét a kiegészítő műveknek, amelyre aztán igazán áll az a közmondás, hogy amit behozott a réven, azt sokszorosan kiadja a vámon.

10,000 irodalomtörténet! Teremtő Isten, milyen szép reményeket csillogtat meg itt a szerző úr a tankönyvkiadó előtt. Fájdalom azonban, ez a mai valósággal szemben csillagászati szám. Felesleges bizonyítanom, annyira köztudomású, hogy a Zsigmond-féle irodalomtörténetről, olyan kitűnő kritika jelent meg, amely ritkán tapasztalható. Ez aztán azt bizonyítja, hogy a tankönyv elsőrangú. Mégis: az I. részből, amely 1932-ben jelent meg, 1021-et, a II. részből, amely 1933-ban jelent meg, 491 darabot adtunk el a mai napig. Hol áll ez az évenkénti 10,000-es fogyasztáshoz? Azt azonban nyugodt lélekkel kijelentem, hogy ha akad kiadó, aki a szerző által kontemplált 106, illetve 100, tehát összesen 206 oldalas irodalomtörténetet az eddig szokásban volt szedéstechnikai kiállítással darabonként 70 fillérért kiadja, megérdemli, hogy elpusztuljon a piacról. Ne tessék rossznéven venni, azonban egy ilyen alapjában minden tárgyilagosságot és körültekintő számítás nélküli állítással demoralizálni az illetékes köröket, szülőket még sem volna szabad.

Szerző úr elgondolása szerint: „Érdekesebb és nehezebb feladat a szemelvényi rész megoldása. Itt szemelőtt kellene tartani azt az alapelvet, hogy a magyar nyelv és irodalom tanítása, csak akkor lehet igazán eredményes, ha minél többet és minél jobbat olvasnak a tanulók. Ezért kellene lehetővé tenni, hogy már ezek a hivatalos olvasókönyvek biztosítsák a tanulók megfelelő olvasottságát. Bőséges választékban kellene a tanulók rendelkezésére bocsátani a magyar irodalom kiváló prózai és verses munkáit, de a

világirodalom gyöngyszemeit is. (Hogyan? Honnan?) Egy premontrai tanár, dr. Kőmives Kolos, utat is mutatott erre Szombathelyen 1929-ben kiadott „Irodalmunk költői remekei” című könyvével. Ilyenféle antológiát kellene a középiskolák számára kibocsátani 10 kötetben, egyenként 20 iv, azaz 320 oldal terjedelemmel. *(Tehát az irodalomtörténetben felsorakoztatott szemelvényeket 10 kötet könyvvel lehetne pótolni!)* Ebben a 10 kötetben 3200 oldalon igazán bő választékot adhatnánk az ifjúság kezébe irodalmi műremekekből. 7 kötetben a magyar, 3 kötetben a külföldi irodalom lehetne képviselve.

Minden iskola az alsó négy osztályban *külön erre a célra készített szekrényekben tartaná ezeket az antológiákat* annyi példányban, amennyi az osztály létszáma. *Egy ötvenes osztályteremben pl. 500 kötet könyv nyerne elhelyezést.* (Remek elgondolás, de hol van rá a fedezet!) A tanításhoz szükséges köteteket a magyar tanár ebből a gyűjteményből osztaná ki. A negyedik osztályt elvégzett tanuló az iskola dedikációjával megkapná a maga részére ezt a 10 kötetes antológiát, hogy vigye ki magával *(Ajándékba? Ki lenne a bökkező adakozó?)* az életbe, mint lendő könyvtárának alapját, mint állandó használatra szánt élete végéig forgatható kincset, ha pedig felső osztályba lép, használja ott mint saját tulajdonát. Milyen jótékony hatása lenne a közizlés fejlesztése szempontjából egy ilyen helyesen összeállított antológiának. Gondoljunk csak az Endrődi-féle Magyar Költészet Kincsházára. Mindnyájan, akik diákkorunkban megkaptuk ezt a kiváló könyvet, tanuskodhatunk, hogy mindig örömmel és szeretettel vesszük elő ugyanakkor, amikor egyéb tankönyveinkre kívánsággal soha nem gondolunk.

S vajjon mennyibe kerülne ennek megvalósítása? Az átmeneti évek beruházásaira 10% többletet számítva, minden évben csak annyi példányban kellene ezt a 10 kötetes sorozatot az iskolák rendelkezésére bocsátani, amennyi negyedik osztályos tanuló van. Ez pedig számításaink, illetve a statisztikai kimutató szerint 20,000. Nagytömegű könyvet jelentene ez, *minden esztendőben 200.090 darabot!* Itt már igazán lehetne a legolcsóbb árakat kalkulálni. *Számításaink szerint egy 20 éves tankönyv előállításí ára 75-40 pengő. (?)* Ha darabonként 1— pengőt veszünk, nem fogunk csalódní, sőt esetleg be is tudjuk kötetni ezeket az antológiákat. S bár ez évenként 200,000— pengőt, illetve a külön 10%-kal 220,000— pengőt emésztene meg, nem kellene sajnálnunk, mert iskolai munkánk szinte legjelentékenyebb segéd-eszközét szereznők meg érte. *Nem okozhat nehézséget az sem, hogy a közös antológiába fel nem vehető művek közül a katolikus iskolák, a református iskolák, vagy pl. a leányiskolák is csinálnának még egy külön pöt-köletet saját különleges igényeik kielégítése érdekében.* *(Ez aztán csaknem lehetlenség!)*

Szédületes szerző úrnak a számítása. 20,000 könyvről van szó. **Nevezetesen 10 különböző szövegű 20 éves könyvről.** Szerző úr azonban könnyelműen odavágja, hogy 200,000 darab könyvről van szó. Ez aztán igazán lehet olcsó. Kérem szerző úr ne tessék bujósckát játszani. *Itt ismét tíz szedést, tíz szerzőt, tíz bírálatot sb., sb. kell beállítani. Mert valakinek csak össze kell állítani ezeket a műveket. Mégpedig azt hiszem igen gondosan és ezt felül is kell bírálatni.* Nem egyszövegű könyv nyomatik tehát 200,000

példányban (lásd rotációs gépen nyomott olcsó regények!), hanem tíz különböző tartalmú könyv készül 20—20,000 példányban, külön-külön kötetben.

Nem vitatkozom a nyomdai árakon! Azonban **ki fizeti meg azt a 220,000— pengőt, ha nem a tanuló, illetve annak szülője. Lehet, hogy az állam. Kultúrától vet ki. És ezesetben ki fizeti meg? Kikből áll az állam? Tessék meghinni, hogy a szülőkből, lehet, hogy igazságosabban, általános alapon, de mégis csak a polgárság zsebéből fog a könyv ára kikerülni.**

Az idegennyelvű tankönyvek szedésénél fel-árat azért nem számít a szerző úr, mert Magyarországon a német szedés nem drágább a magyarnál. Ez is teljesen új előttem. Tessék bármely szakembert megkérdezni, hogy vajjon akár a kézi, akár a gép-szedő, ha mindjárt írógéppel leirt kéziratból is, tud-e annyit produkálni, mint a magyar szedésből? Ha pedig a kéziratot írásban kapja, úgy nyugodtan merem állítani, hogy 30%-kal kevesebbet produkál.

Ami pedig a görög-szedést, az algebra-szedést, a latin-szedést illeti, tessék csak egész nyugodtan a rendes szedés idejének legalább a háromszorosát számítani, mert ne csak a szedésre tessék gondolni, hanem a korrektúrára is, amely bizony nyomdásznyelven szólva, igen mákos szokott lenni, még a kimondottan jó szedőnél is.

Nyomdászati és könyvkiadói szempontból igyekeztem a legteljesebb tárgyilagossággal rámutatni szerző úr tévedéseire. Ami a tankönyvek szellemi, pedagógiai részét illeti, az nem az én hivatásom. Egy pillanatra sem vonom kétségbe először azt, hogy a tankönyvek tartamának, másodsor az egész országra egységes tankönyvek behozatala esetében, nem lehet olcsóbb tankönyveket kiadni. Hogy azonban a tankönyvek ára annyi legyen, mint azt szerző úr állítja, azt a leghatározottabban kétségbevonom. Szerző úr számításai itt teljesen egyoldalúak. Minden számítása magán hordja annak jegyét, hogy nem próbálkozott még meg tankönyvnek, a saját veszélyére és számlájára való kiadásával. Halvány fogalma sincs szerző úrnak arról, hogy a tankönyvkiadónak hány- és hányféle olyan kiadása van, amelyről ezzel az üzlettel nem foglalkozónak tudomása nincs. Nagyon szívesen állok szerző úrnak rendelkezésére — mert vállalatom belső dolgait mégsem vihetem a nagy nyilvánosság elé —, legyen személyesen szerencsém vállalatunknál, hogy megismerje szerző úr, hogy mit jelent az OTI s MABI, a társulatiadó, a postaköltség, a csomagolási költség, a forgalomból kimaradt tankönyvek leírása, a forgalmiadó, a balesetbiztosítás stb., stb.

Vállalatunk már több ízben foglalkozott azzal a gondolattal, hogy a református középiskolákban a kötelező használatra elrendelt egységes tankönyvek kiadását megvalósítsa. De bizony ezt a középiskolai tanár urak mindenkor a tanszabadság megsértésének tartották. Ez elől a legridegebben elzárkóztak. Nem engedvén magukat korlátozni abban, hogy melyik tankönyvet használtassák iskoláikban. Így aztán nagyon nehéz elképzelni azt, hogy ha ezt egy felekezetenél nem lehetett keresztülvinni, meg lehessen valósítani az egész országban, úgy a felekezeti iskolákban, mint az államiakban.

Nem hiszem, hogy a tankönyveket egységesíteni lehessen. Nem hiszem, hogy ami pedagógiailag jó X tanár úrnak, az jó legyen Y tanár úrnak. Ezen-

kívül megszűnne a tankönyvek olcsósága érdekében a jobbnál-jobb tankönyvek kiadása. A nemes versenyes holtpontra jutna. Mert bármennyire is igyekszik szerző úr bizonyítani, hogy a tizezerszámra gyártandó tankönyv nagymértékben olcsóbbá teszi a tankönyvet, ez mégis csak úgy érhető el — amit szerző úr maga sem kíván —, ha törvényesen el van rendelve, hogy az iskolákban csak a központi — állami — könyvkiadó hivatal által kiadott tankönyvek használhatók.

Ha pedig a központi kiadóhivatal egy és ugyanazon tárgykörből többféle tankönyvet hoz forgalomba, akkor megmegszűnik az egyfajta tankönyvből való 10—20—30—40.000-es termelés, amely a tankönyv olcsóságának alapját képezné.

A kisnyomdákkal való tankönyvtermelés eszméjére pedig azt a tanácsot adom, tessék megpróbálni azokat a kisnyomdákat a tankönyvkiadásra kapacitálni. Néhány tankönyv kiadása után majd rájönnek ezek a kisnyomdák, hogy sokkal jobb üzlet a készpénzzel megfizetett olcsó nyomdai munkák előállítására, mint a tankönyvkiadással való foglalkozás. A tankönyvbe befektetett összegek igen-igen lassan, évek hosszú során térülnek meg. Ha ugyan megtérülnek.

A tankönyv kiadása terén ma egy meglehetősen éles konkurencia áll fenn. Ez a legjobb biztosítéka annak, hogy a tankönyvpiacra a legtökéletesebb, a legjobb tankönyvek kerüljenek. A tankönyvkiadók elsősorban kutatják ki a legkitűnőbb tankönyvírókat, mert csak így tudják az általuk kiadott tankönyveket bevezettetni a tanárokkal az iskolákba. Nem tudom elképzelni azt sem, hogy például a kultuszkezmény olyan tankönyvnek a használatát engedélyezze, amely úgy a modern pedagógia elvének, mint az állam által kiadott tantervnek meg nem felelne.

Nem kívánok vitába szállni szerző úrral a tekintetben, hogy vajjon az lesz-e a legjobb tankönyv, amelyet mondjuk egy kiváló szaktudósokból összeállított bizottság megbírál és elfogad? Erre csak annyit jegyzek meg, hogy két évtizedes könyvkiadói pályám alatt sok esetben tapasztaltam, hogy amikor az általános kritika, egyik-másik tankönyvet, mint a legkiválóbbat méltatta, ugyanerről a tankönyvről egyik-másik igazán jeles tanfőúr nagyon lesújtó módon nyilatkozott és az igazgatása alatt álló iskolában nem engedte bevezetni.

Ebből pedig azt szűröm le, hogy talán lehetne — gusztus dolga — egyforma cipőben, egyforma ruhában járni, egyforma lakásban lakni, egyforma kosztón élni, de hogy az összes iskolákban egyforma tankönyvet használtassanak a tanár urak, ne méltóztasson a szerző úrnak rossznéven venni, ezt én elhinni nem tudom.

Pedig ez volna az egyedüli alapja az olcsóbb tankönyveknek, a többi elgondolás a tankönyvek nyomdai olcsó előállításánál — csak megvalósíthatatlan álomkép!

Dózsa György.

**Kályhák, tűzhelyek, zománc-
edények** előnyösen vásárolhatók jótállással

TÓTH GYULA

vasüzletében
DEBRECEN, VÁROSHÁZA ÉPÜLET.

Tudomány és irodalom

Részlet dr. Nagy Sándor:

„Egy fiatal élet rapszódíaja” című könyvéből.

Laci szemében könny csillant meg.

— Ott születtem — folytatta — messze, egy kis beregi zugban. A nagyapám apja még nemes ember lett volna, úgy mondják. Gulyája volt, udvartelke volt, mindene volt. Hanem valami *lobonc*-nak hívott pogánynépség mindenéből kiforgatta. Így volt-e, nem-e, nem tudom. Én csak annyit hallottam, hogy az apám kondás volt. De én nem ismertem. Kis-koromban meghalt. Harmadéve az anyám is meghalt. A temetés után a tiszteletes urunk megfogta a kezemet. Akarsz tanulni, fiú? Ezt kérdezte tőlem. Akarok, azt mondtam. Így hát szekérré rakott és ide hozott. Itt majd emberré tesznek — mondotta —, ha te is úgy akarod —. Én meg úgy akarom — és a gyermek szeme boldogan megcsillant, — mert nehéz sor lehet a kondási állapot.

— Nehéz sor — hagyta rá Misi gépiesen, mert a gondolata másutt járt.

— Itt aztán befogadtak —, zárta Laci a rövid életrajzot — és mindent adnak.

— Mi mindent?

Laci serényen válaszolt:

— Először is oktatnak. Másodszor eleséget adnak. Harmadszor van ruhám, csizmám. Szóval mindenem megvan. Csak éppen szolgálnom kell érte. De az is kedvemre van. Mert ide vigyázz.

Misi, aki közben sokszor sandított a torony felé, közbe ejtette.

— Tán már mindjárt cseppet is.

Laci kiokosította.

— Attól ne félj. Ilyenkor —, mert hogy hát ez az utolsó óra, ami után már csak még egy repetíció következik — később cseppet is, mint máskor. Hanem ezt hallgasd meg.

Laci lelkesedve beszélt s mellé a szeme sugárzott.

— Ímhát. Reggel három órakor csenget az ökönműs úr. Az a nagydiák úr ez, tudod, aki a csengetés után egy fertályóra múlva a kamarákat sorba járja és mindenkit lekurgat az ágyról, ha benne találja.

— Téged is lekurgatott már?

— Engem nem — húzta ki mellét Laci —, mert én mindig idejében kelek, de meg aztán én kintlakó vagyok.

— Előbb azt mondtad, hogy bentlakol.

— Mindegy az. Csak bentlakó vagyok én azért, hogy kintlakom. Mert az én gazdám, nem is gondolnád, Misi, milyen nagy úr. Olyan kunyhóban lakik, amiből vagy nyolcat itt látsz a skóla és az András templom között való térségen. Ez mind a skóla és évi árendája egynek-egynek hét rénesforint. Az én gazdám meg tudja adni érte ezt a töméntelen pénzt, mert szülővárosa, Szalonta fizeti. Én is ottlakom vele a kunyhójában.

Misi álmélkodva hallgatta ezt a sok ujságot. Pedig még több is következett.

— Reggel három órakor hát felkelek és a kama-

rába gyertyavilágot gerjesztek. Telente, ha tovább is ennél a gazdánál maradok, a búbos kemencébe is befűtök. Aztán mosdani megyek. A janitor úr ablakát megzörgetem. Az felkél, kijön és a skóla kapuján beereszt.

Ahá — suhant át Misi emléken egy kép — így hívják hát azt az urat, aki őt a kapu alól valamikor annyiszor elkergette, meg aki az édesapját ma a kontraskriba úrhoz eligazította.

— Mert, tudod — magyarázott tovább Laci —, mosakodni be kell járni ide a skólabá. Csak itt van kút. Látod, ott van ni!

— Van-e ott mosdódézsza?

— Minek az? Tenyeréből mosdik ott a szénior úr is. — Mosdás után hazamegyek. Kézbe veszem Földi János uram eszímáját, a sártól megtakarítom s hájjal megkenem. A kamarát fellocsolom és kiséperem. Tudod, a locsolásért Földi uram mindig megdícsér. Olyan tökéletes köröket tudok rajzolni a kamara földjére a locsoló vizével, hogy azoknál a csigabiga házának kanyarulatai sem tökéletesebbek. Így szokta mondani Földi uram. Mert tudod, ökegyelme az állatokat nagyon kedveli. Sokat beszél róluk. Meg a virágokról. — Szóval ennyi délelőttre a munkám. Mert azután hat órákor már klasszis, hét-kor templom, utána megint klasszis és repetíció, megint klasszis s megint repetíció délig.

— Fölöstökömről nem szóltál.

— Mert nincs, csak ebéd. Mikor az utolsó repetíciónak is vége van, veszem Földi uram ételesbőgréjét s az ebédjét hazaviszem. Innen viszem csak a sarokról, a skóla főzőházából. Rendesen felhőlevest hordok.

— Mi az?

— Grizes leves. Azért hívják a diák urak felhőlevesnek is, mert a híg lében a ritkás gríz oly könnyedséggel úszik, mint a páras égen a báránnyelbő.

— Töltöttkáposzta van-e?

— Az abszurdum — legyintett Laci. — Hanem aztán van néha gulyáshús, sárgakása s több efféle. Kívált paszuly van sokszor, higan és öregem. Földi uram mindig hagy valamit a bögre fenekén. Az az enyém. Ez a szolgálatom fizetése. Meg az, hogy a repetíción engem Földi uram a többi fiú közt ingyen oktat. Erre még ráadás, hogy a kamarában két széket egymással szembe fordíthatok, arra pruszlikomat s nadrágotat ráteríthetem s úgy alszom.

Misi a levegőbe belemosolygott s ajkával halkán cuppantott. Csókot lehelt azokra az édesanyjai kezekre, melyek neki estéknél feje alatt még a párnákat is puhábbra lapogatják.

Az udvaron nagy volt a zibongás, a kavargás. A termekből szabad levegőre kilendült gyermek-sereg fürge hancurozásban rugta ki lábából a zsiabadást, amit a szűk padokban magába felszedett. Itt kuruc-labanc katonásdit játszottak, amott kótyáztak. A talpas kurucok falrengető ujjongással ráncigálták le a németlovakká aljasult társak nyakából a lompos labancokat, akik hangos nyekkenéssel vágódtak neki a csataterekre tévedt semleges érzelmű népség lábszárainak. Kapott is a komoly filozófus uraktól meg a nagyhajszú öreg teológusdiákoktól ló, kuruc, labanc elegyesen.

Az udvar zajába a csengő közbeleszólt.

A tusakodó tömegek pillanat alatt békét kötöt-

tek, egymás nyakáról-füléről leszakadoztak és iramodtak dolgaikra.

— Jöszte hát — érintette meg Laci Misi karját. — De nem arra, hej — folytatta, — ahogy Misi az előbb elhagyott terem irányába kezdett indulni. — Mondom, hogy most a repetíció következik. — Megyünk a szállásunkra. Jön utánunk Földi uram is a maga órájáról, hogy majd oktasson.

Misi megtorpant.

— Én nem megyek. Földi uramhoz nem megyek.

— Nem jössz?

— Nem. Én nem hordok bögrét, sem eszímát nem takarítok.

Laci vállat vont.

— Oktondi vagy. Valahová mindenként menned kell, hogy repetálj. Gyere hát velem. Ha Földi urat megismered, nem fogsz nézni más tanító úr után. Ő nagyon okos ember, meg nagyon jó. A tanításért aztán úgy fizetsz neki, ahogy megalkusztok. Fizethetsz pénzzel, vagy helyette kenyérrel, étellel, mosással, fával. Majd meglátod. Most csak gyere.

Misi hát ment. Nem igen értett a dologból sokat, de azért a kis barát szavának engedett.

Folytatása következik.

ARATÁS UTÁN.

Az aratás már megvolt. A nyár ellobogott észrevétlenül. Nem kallog a cséplő se, pedig nem sok magot hagyott itt szemül.

De a kevés is útra indul. Csodatevő szent tűz hevíti: a kenyérből egységbe fogja az embert. Az életet viszi.

A föld, a szem már számot adott. — Ember, most már Te köpetkezel! Fegyvert akarsz, háborút, halált vagy új életre szövetkezel?

SÍPOS KÁROLY.

Szele Miklós: A vallás taníthatóságának kérdésehez. Különlenyomat az „Igazság és Élet” 1935. évi 4—5—6. számából. 23 oldal. Nem gondolom, hogy a fenti probléma súlyos lenne. Különben a szerző is mondja, hogy az elvi zűrzavar e kérdés körül erősen eloszlóban van. Csak két dologról lehet itt szó. Vannak-e és sokan és hatnak-e komoly tényezőként, akik az iskolában nem akarják a vallás-tanítást vagy azért, mert pedagógiailag nem lehet, vagy valami másért nem helyeslik. Utóbbiak esetleg egyházpolitikából; előbbieket, mind izoláltabban maradó teoriákból kifolyólag. De azt hiszem, mindenképpen quantitáé negligabbe-nak vehetjük őket és vallásoktatásunkat felőlük nyugodtan folytatjuk. sőt építjük tovább. — Ha pedig a szóba jöhető másik dologra gondolunk, ez csak az elnevezés lehet. Ez nem túlfontos. A vallás, a hit és erkölcsi élet, világnézet, életgyakorlat és magaviselet fogalmaival a tanítás fogalma mindig összekapcsolódott. A lelkipásztort régi kánonaink sok helyen hívják tanítóknak. A biblia számtalan helyén használja a tanítás szót a hitre és igazságra vezetéssel kapcsolatban. Az öreg Szikszay jól eltalálta a „Keresztyén tanítás” címet

népünknel olyan nagy szeretettel fogadott könyvére, amely nép sok helyen most is megköszöni a templomozás után a „szép tanítást”. Kell-e szemléletesebb tanítás a jó példánál, amit mostanában újra erősebben hangsúlyozunk stb. Tehát a szóval, elnevezéssel nem igen lenne baj, ha csak valaki nem akarja azt a theoretikus hajszálat két, vagy éppen négyfelé hasítani. Ezen ideologok bizonyára ismerik Bacon „idola fori”-ját, hogy a szavakkal a tényeket és fogalmakat tökéletesen fedni sohasem lehet, sőt a nevek és technikus terminusok születésénél nagyon sokszor kevés logika volt jelen, mégis használhatóság és megszokottság lettek. Tehát a hitoktatás, „vallás-tanítás”, „vallásoktatás” stb. kifejezésekből használjuk, amelyiket jónak látjuk. Az igazán fontos az, hogy végezzük és pedig minél jobban azt a munkát, amiről mégis csak elég jól tudjuk, hogy micsoda, vagy minek kellene lenni. Elismerjük, hogy az alapos szerzőnek ezekre is ki kellett terjeszkedni. E tanulmányoknak érdemibb része mégis az, ahol a tényleges vallásitanítással foglalkozik. Ki kell emelnünk tradicionális határozott hitvallásos irányzatát, amelynek a mai vonalán látja ő az újabb református teológia Barth—Brunner-féle ágát. Döntő jelentőségűnek tartja az objektív igét megragadó személyes hitet. Ennek a föltételeit kell megteremtünk a vallás-tanításban, amelynek más főcélja nem is lehet, bármilyen sok egyéb következik is ebből mind a „kegyességnek gyakorlásáig”. Nagyon megszívlelendő a vallás-tanítónak személyes vallásosságáról mondott rész, hogy fog és hat az isteni ige hitetlen hirdető szája után is (de jaj annak az embernek!), mégis a vallás-tanításban az optimumot csak hívő emberek szoktak elérni. Megkapó a szerző optimizmusa, mikor azt állítja és joggal, hogy sokszor arat ott a Szentlélek örömmel (t. i. tanítványainknál), ahol mi kishitűségből szóra és talán keménység nélkül vetünk. Nem részletezzük e füzet tartalmát, mely könnyen megszerezhető az „Igazság és Élet” szerkesztőségében (Debrecen, Központi Egyetem), csak annyit mondunk a magunk részéről is, hogy bár gyermekeink és ifjúságunk kötelező vallásoktatása elsősorban azt az örökkévaló célt szolgálja is hogy minél többen megkaphassák a gratia specialist, mégis igen fontos másodlagos cél az is, hogy akik nem választottak ki erre, legalább „tisztességes emberek” legyenek a gratia universalis világában.

Biztatásunk van arra, hogy Szele Miklós kitűnő elmélet irónknak ezirányú írásai folytatódjanak, amiknek egy nagyobb szerves könyvvé növést örömmel várjuk.

D. Danesházy Sándor.

Megjelent a „Hitvallók” és kapható Debrecenben a Méliusz-könyvkereskedésben: budapesti bizományos a Bethlen-könyvkereskedés, IX., Kálvin-tér 7. Ára 2 P. Vallásos-estékre, ifjúsági, általában vallásos összejövetelekre, de hazafias alkalmakra is felhasználható verseket tartalmaz a kötet, gondos összeállításban, megnyerő külsőben, a G. Szabó Kálmán művészi illusztrálásával. Csaknem minden ma élő és író kiváló református költőnkől olvashatunk verset benne. Koszorús költőink: Baja Mihály, Gyökössi Endre, Madai Gyula, Oláh Gábor, az egykori „Bokréta” költői, ma valamennyien országos nagyságok, épügy benne vannak és hitet vallanak,

mint a Megifjodás Varázsregéjének ősen is ifjú lángolású költője, a jó öreg Petri Mór, azután Áprily Lajos, Reményik Sándor, ki hitvallására nézve ugyan evangélikus, de testvérszívét így is elküldte Erdélyből. Szigethy Ferenc, ifj. Szász Károly, Hegyaljai Kiss Géza, Vajás Klára, V. Süüpos Ida, Dömötör Ilona, Tollas Béla nevei mellett Boross Sándor, Bódás János, Csanády György, Sinka István, Szabó László, Kovács Károly, várhegyi Székely András, Simonka György, Nagy Ferenc, Szabó Lajos, Tanka János, Kardoss Béla, Dombay Béla, Vogl Margit, Varga Lajos neveit kell kiemelnünk, de ki kellene emelnünk még egy sereg szép verset és kevésbbé ismert költőt. Ha nem is teljes számban, de olyan számban vonulnak fel a kötetben a református költőink, ami magában véve erőt ad a kötetnek. Előszót Sipos Károly írt. Az anyaggyűjtést is ő végezte.

Előfizetési felhívás. Őszre egy franciából fordított könyvet szeretnék kiadni. Címe: *Egy lélek arképe*. Személyenyek Benoit Péterné van Berchem Renée leveleiből és naplójegyzeteiből. Franciából fordította: *Vargha Gyuláné*.

Egy korán elhunyt fiatal nőnek mélyeséges hittel és szeretettel teljes szívébe nyujtanak bepillantást ezek a személyenyek. Egész élete szolgálat volt. Szolgált, mint a szegények gondozója, betegek ápolója, pogányoknak a Krisztushoz vezetője s szolgált mint a szülői háznak kedves gyermeke, mint hű feleség és odaadó anya. Lélekemelő olvasmány ez a könyv s különösen fiatal leányoknak és asszonyoknak hatalmas buzdítás Krisztus követésére.

A könyv körülbelül nyolc év terjedelmű lesz. Előfizetési ára 2 P. Több előfizetési felhívást küldök szét, mint előbbi könyveimre, nem akarván senkit terhelni sok előfizető gyűjtésével, de annál inkább számítva rá, hogy aki ilyen felhívást kap, az saját maga előfizet. Egyelőre azonban csak **jelentkezéseket** kérek arra nézve, hogy valaki elő fog fizetni, vagy gyűjteni is fog előfizetőket, mert kívánatos, hogy ilyenek is legyenek. A jelentkezést levelező-lapon kérem, július és augusztus folyamán a következő címre: *Klotildliget*, Béthel-villa. — A könyvet csak abban az esetben adom ki, ha kellő számú előjegyzést kapok. Ezt szeptember elején tudatni fogom a református és evangélikus egyházi és egyesületi lapokban, s ha a könyv megjelenhetik, akkor az iverket a pénzzel együtt, szeptember és október folyamán, legkésőbb október 31-ig a következő címre kérem: Vargha Gyuláné, Budapest, II., Keleti Károly-u. 33. — Hat gyűjtött előfizető után tisztelet-példány jár. A könyv bolti ára magasabb lesz.

János ev. magyarázata. Több oldalról érkezett felszólítás alapján Dr. Dods Márk után angoltól átdolgozott János ev. magyarázata c. munka II. kötetét kiadom. Az I. kötet még 1926-ban jelent meg a Sylvester-nyomda kiadásában. Sokan megvették abban a reményben, hogy nemsokára a II. kötet is megjelenik; a mostoha gazdasági viszonyok mind-éddig nem engedték. Hisszük, hogy a nvár folyamán a remény valóra válik. A II. kötet a XII. fejezettől végig magyarázza János evangéliumát. Ugyanolyan formában, papíron és betűvel jelenik meg, mint az I. kötet s körülbelül tíz iver terjed. Előrendelési ára: 2.80 P. Akik az I. kötetet is igénylik 3.20 P-ért vagyis a két kötetet füzve 6 P-ért, kötvé 7 P-ért

kapják a pénz előleges beküldése mellett portómentesen, vagy pedig utánvétellel. Bolti ára magasabb lesz. Ugyancsak megrendelhető a múlt évben kiadott Lukács ev. magyarázata füzve 3.20 P, kötve 4.20 P. Kapható még „Krisztus visszajövele”, füzve: 2.50 P, kötve: 3.50 P, „Ormánság népe” 50 fillér. A megrendelés, valamint a pénz *Lukácsy Imre* ny. református lelkipásztorhoz küldendő október 1-ig Dunavécsére.

Hírek az egyházmegyékből

BEREGI EGYHÁZMEGYE.

A vásárosnaményi református egyház toronygomb feltételei ünnepélye. A vásárosnaményi református egyház templomát és tornyát újonnan renováltatta. E munkálatok befejeztével a toronygombot és református egyházunk jelvényét szép és lélekemelő ünnepély keretében helyezte el tornyán. Délelőtt ünnepélyes istentisztelet tartatott, melyen az ígét Peleskey Sándor nagydobosi lelkipásztor hirdette. Utána a templom és torony történetét ismertette: Vajó Zoltán esperesi segédlelkész.

Istentisztelet után a templom előtti téren folyt tovább az ünnepély, melyet a református énekkar szára vezetett be. Majd ima és áldás után a feldiszített toronygombot a magyar ruhába öltözött leányegyesületi tagok húzták fel a magasba, hogy hirdesse Istennek dicsőségét.

A toronygombavatási ünnepélyen ott láthattuk Dr. Tomcsányi Vilmos Pál országgyűlési képviselőt, Dr. Streicher Andor főispánt, Dr. Boér Endre járási főszolgabíró és felekezeti különbség nélkül a község és környékének lakóit.

A lélekemelő ünnepély a Himnusz eléneklésével ért véget. A délutáni istentiszteleten az ígét Bertalan Zoltán kisvársányi segédlelkész hirdette.

Új lelkészi főjegyző. A beregi református egyházmegyében legutóbb megejtett szavazás eredménye gyanánt egyházmegyei lelkészi főjegyzőnek Csatáry Jenő jándi lelkész, lelkészegyesületi elnök választott meg.

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

Beszélő számok. Az Úr szőlőkertjében végzett munka eredményessége mellett szól a *debreceni egyházmegyében*, hogy a sok elemi csapással sújtott, egyébként is terhes 1934. évben, amint az esperesi hivatal a már feldolgozott jelentésekből nagy örömmel állapíthatta meg, az úrvacsorázók száma 4254-gyel, a kegyes adományok összege 4007.13 pengővel, a szegények, iskolás gyermekeket is beleértve, gondozására, segélyezésére fordított összeg 12,007.67 P-vel volt több, mint a gazdaságilag jobb 1933. évben. Azt hirdeti ez, hogy az odaadó pásztorigazgató, a fokozott lelkigondozás, az intenzívebb gyülekezeti munka, ha nem is azonnal, máról-holnapra, de lassanként láthatóan is érzéti hatását, eredményt mutat, ami reméljük csak fokozódni fog a szépen nekilendült nőszövetségi munka beállításával, úgy a hitélet, mint a keresztyéni karitatív munkák áldozatának szolgálatában.

A napok gonoszok, az órállóknak helyükön

kell lenniük továbbra is, kitartással és buzgósággal. Fel kell venniük a harcot a paizsos férfiúval, mely megbontja a sort a szegénység soraiban, fel kell venni a harcot a Mammonnal szemben is, mely csak magának halmoz s a jöttettek, áldozatok elől a szívet eltorlaszolja. Fel kell venni a harcot a szektákkal is, melyek ismét fujják a toborzót és nem utolsó helyen jól meg kell vetni a lábat a pópás egyház térhódítása előtt. Színreformátus egyházak, vigyázzatok!

A beszélő számok biztató jelek. Ne engedjétek éket verni közibetek. Ha a törzs erős, református Sionunk fájának virulnia kell. s. k.

HEVESNAGYKUNSAÁGI EGYHÁZMEGYE.

Egyházmegyei Lelkészegyesület értekezlete. — A Hevesnagykunsági Református Egyházmegye Lelkészegyesülete 1935 július 5-én Kisújszálláson tartotta ez évi értekezletét gazdag tárgysorozattal és az Egyházmegye lelkipásztorai segédlelkészei nagyszámú részvétele mellett.

Az értekezlet előtt templomi istentisztelet volt, melyen Nagy Károly abádszalóki-szalóki lelkipásztor hirdette az Ígét építő és megrázó erővel.

Az értekezletet Tóth János kunmadarasi lelkipásztor, egyházmegyei tanácsbíró, egyesületi elnök bevezető imájával, majd az aktuális egyházi kérdéseket felölelő beszédével nyitotta meg.

A tárgysorozat egyes pontjaiként szerepeltek Gaál István e. m. főjegyző (Törökszentmiklós), Komlóssy Gábor e. m. tanácsbíró (Mezőtúr), Tóth Lajos e. m. tanácsbíró, pénztárnok (Türkeve), Cziriák Géza e. m. tanácsbíró, pénztárnok (Türkeve), az egyházmegyét, az egyházmegye lelkészi karát érdeklő kérdéseket referálták és mutattak rá a megoldás lehetőségeire. Nagy László kisújszállási v. o. lelkész előterjesztésében szerepelt az egyházmegye zeneügyi szakelőadó tiszt felállítására, melyet a Lelkészegyesület az Egyházmegyei Közgyűlés elé elfogadásra ajánl.

Dankó Sándor e. m. belmissziói előadó (Tiszafüred), a derzstomaji missziói egyház helyzetét ismertette és a lelkipásztorok megértő támogatását kérte.

Farkas László kunhegyesi lelkipásztor igen értékes tanulmányában a magyar református lelkipásztorok anyagi helyzetének súlyos kérdésében mutatta fel az önszegélyezés módozatait.

Tóth Dezső tiszakürti lelkipásztor az utolsó 25 évben elhalt 26 lelkipásztor életéről és gazdag munkásságáról emlékezett meg, igen gondosan elkészített nekrológiában.

Dankó Sándor tiszafüredi lelkipásztor hatalmas méretű tanulmányában részletesen méltatta dr. Kovács J. István: Keresztyénség és társadalmi kérdések című munkáját, melyet igen értékes munkának állapított meg az értekezlet.

Szappanos Károly (Abádszalók-Abád) az „oxfordi mozgalmat” ismertette igen nagy érdeklődés mellett. Pánczél Jenő (Nagyrev) pedig a Református Élet által leadott javaslatokat látta el bírálattal és igen tartalmas tanulmányban mutatta be azok fontosságát a lelkészi kar előtt.

Az értekezlet tagjait a kisújszállási egyház látta vendégül ebéden, melyen Török Imre esperes, kormányfőtanácsos emelkedett elsőnek szólásra és a

Kormányzóra üritette poharát. Nagy István kisújszállási lelkipásztor, a házigazda-egyház köszöntését tolmácsolta, mire Keresztessy Károly tiszaszentimrei lelkipásztor válaszolt és üdvözölte a két kisújszállási lelkipásztort: Török Imrét és Nagy Istvánt.

Az egyházmegyei lelkészi értekezlet nagy erősítője volt a testvéri kapocsnak.

Tiszabura ünnepe. A tiszaburai református egyház örömnapot ült augusztus 11-én, amikor is ünnepelesen felszentelte két új harangját, beiktatta főgondnoki tisztségébe a boldog emlékü, hervadhatatlan emlékü főgondnokának örökébe hason nevű fiát: Bárczai Bárczay István nagybirtokos, e. m. tanácsbíró. Ugyanekkor köszöntötte a 25 évi szolgálatuk alkalmával két tanítóját: Gyökös Imrét és Szentjób Lászlót. A szép ünnepély és egyház növekedése Kaeska János lelkipásztor fáradtságos munkájának gyümölese.

Lelkészbeiktatás. A tiszai református egyház lelkipásztorát: Nyitray Zoltán volt kuncsorbai lelkipásztort 1935 augusztus 16-án iktatják be új állása tisztségébe.

Lelkészmeghívás. A tiszainoki református egyház néhai boldog emlékü lelkipásztorának: Papp Károlynak utódjául Szokody Gyula dévaványai segédlelkészt hívta meg. Ad multos annos!

SZATMÁRI EGYHÁZMEGYE.

A szatmári református egyházmegyei lelkésznek egyesülete július hó 16-án Fehérgyarmaton gyűlést tartott, amelyen egyhangú bizalommal megválasztották az egyesület elnökévé *Kósa Zsigmondnét*, alelnökévé *Kerekes Gyulánét*, pénztárnokává *Szabó Tibornét*.

GY Á S Z R O V A T

Kiss István evangélikus püspök halála. A tragikus hirtelenséggel elhunyt Kiss István dunáninneni evangélikus püspököt július 20-án helyezték örök nyugalomra a sámsónházai temetőben. A gyászszertartást Raffay Sándor püspök végezte, az evangélikus egyház nevében pedig Radványszky Albert báró búcsúztatta a kitűnő egyházférfiút. Kiss István dunáninneni püspök mögött érdemdús élet állt. 1864 augusztus 15-én született a nógrádmegyei Felsőpetény községben, ahol édesapja szintén evangélikus lelkész volt. Tanulmányait Aszódon, Selmehányn, Budapesten és Sopronban végezte, majd mikor 1886-ban pappá szentelték, előbb atyja oldala mellett Galgagyörkön, később Maglódon és Balassagyarmaton volt segédlelkész. 45 évvel ezelőtt 1890 június 1-én a sámsónházai egyház választotta lelkészévé. A benne rejlő kiváló értékeket csakhamar felfedezte az ország legnagyobb evangélikus egyházmegyéje, a nógrádi esperesség és előbb 18 éven át mint tanügyi körlelkész, majd másfél évtizeden keresztül mint egyházmegyei jegyzőt, hat éven át pedig mint alesperest állította szolgálatába. 1917-ben főesperessé választották, 1919-ben pedig Baltik Fejérvy püspök halála után a dunáninneni egyházkerület helyettes püspöke lett, három évvel később

pedig annak püspöke. Az egyházkerület kormányzását a legnehezebb napokban vette át. Zűravaros idők voltak, a pozsonyi egyházkerületi pénztárra a csehek tették rá a kezüket és a megszállás után a régi kilenc egyházmegyéből mindössze három, a 166 egyházközségből 34 maradt kormányzata alatt. 1919 őszén Kiss István, dacolva a veszedelmekkel, Budapestre mentette át a püspöki hivatalt a cseh támadásnak kitett Balassagyarmatról és itt a fővárosban szervezte újjá közigazgatásilag és pénzügyileg az egyházkerületet. Hosszú lelkészi működése alatt csak barátokat szerzett. Apostoli lélekkel működött, egyháza és hazája mindennél előbbrevaló volt neki. Hirtelen elmúlása nagy veszteséget jelent.

Vince Elek, a külsősomgyi református egyházmegye esperese, a balatonkiliti gyülekezet lelkipásztora, konventi és zsinati tag hosszú, de megnyugvással viselt betegeskedés után 48 éves korában, július 28-án Budapesten elhunyt. Temetése július 31-én, szerdán délután 3 órakor a budapesti Kerepesi-úti Köztemető halottsházánál tartandó gyászisten-tisztelet után a debreceni Köztemetőben augusztus 1-én ment végbe. Elhunytát özvegy édesanyja, hitvestársa, hat gyermeke gyászolja.

Nagy Imre nyugalmazott református lelkész, egyházmegyei tanácsbíró stb. életének 84., boldog házasságának 56. évében 1935. évi július hó 14-én Biharugrán elhunyt. A megboldogult hült tetemét 1935 június 16-án helyezték örök nyugalomra Biharugrán.

alsóvályi Kalas Ferenc református lelkész, a debreceni homokkerti egyházzsír buzgó lelkipásztora fáradhatatlan munkás életének 51., boldog házasságának 25., lelkipásztorkodásának 27. évében, folyó hó 3-án elhunyt. Összeomlott porsátorát folyó hó 6-án a debreceni Köztemetőben helyezték örök nyugalomra

Losonczy Jenő pápai ny. gimn. tanár életének 55., nyugalombavonulásának 4. évében július hó 21-én Monoron, hosszas betegség után elhunyt. Temetése július 23-án volt Monoron. A megboldogult harminc esztendeig volt a pápai gimnáziumnak kiváló rajztanára, aki az intézetben a rajzitanítást oly magas fokra emelte, hogy mintakép gyanánt szolgálhatott bármely más középiskolának. Igazi művészlélek volt, aki szívből szerette a szépet és meg tudta szeretetni diákjaival is.

K Ü L Ö N F É L É K

Dr. Baltazár Dezső püspök érettségi találkozója.

— Negyvenöt éves találkozó a Kollégiumban. — Ritka érdekességű találkozó ment végbe július 21-én a debreceni református Kollégiumban. Ez alkalommal tartották 45 éves érettségi találkozójukat a Kollégium 1890-ben végzett diákjai. Annak idején 47-en tettek érettségi vizsgálatot, közöttük dr. Baltazár Dezső püspök. Jelenleg húszan vannak életben, kik közül az érettségi találkozón résztvettek: Dr. Baltazár Dezső püspök Debrecen, Baróthy Béla lelkész Tetétlen, László Imre gazd. tanácsos Debrecen, Nagy Lajos középiskolai tanár Békés, Pathó Bálint ny. miniszteri tanácsos Budapest, Dr. Rác Albert kir. közjegyző, egyházkerületi világi főjegyző Török-szentmiklós, H. Sinay Gyula ny. kúriai bíró Debrecen, Dr. Széll Kálmán orvos Debrecen, Dr. T. Szűcs Géza ügyvéd, m. kir. kormányfőtanácsos Debrecen, Vasady Lajos

nyug. kir. tanfelügyelő Debrecen. A tanárok közül Dr. Erdős József nyug. egyetemi tanár jelent meg.

Az egykori iskolatársak 1/210-re gyűltek össze a püspöki hivatalba, honnét 10 órakor Dr. Baltazár Dezső püspök vezetésével a Nagytemplomban tartott istentiszteletre vonultak, hol az ígét Molnár Ferenc lelkipásztor hirdette.

Istentisztelet után megtekintették a találkozóra egybejötték a Kollégiumot, délben pedig Baltazár püspök zeleméri birtokára utaztak, ki magyaros vendégszeretettel ebédre látta volt osztálytársait. A kedves hangulatú ebéd az első felköszöntőt Baltazár püspök mondotta, aki a Kollégium méltatása után két éltben levő tanárukat Dr. Erdős József egyetemi tanárt és Karai Sándor ny. kollégiumi igazgatót köszöntötte. Dr. Erdős József ny. egyetemi tanár a fennkölt lelkű háziasszonyra és a püspök családjára mondott megleghangú köszöntőt. Dr. T. Szűcs Géza kormányfőtanácsos a diákemlékek felsorolása után, az egykori osztálytársak közül magasra kiemelkedő házigazdát, Baltazár püspököt köszöntötte. Dr. Rác Albert Géressy Kálmán, Nagy Pál, Tóth József, Dóczy Imre, Nagy Elek, Oszterlám elhunyt tanáraikról emlékezett meg kegyelettel; majd az elhunyt osztálytársakról emlékezett meg. Felemlítette, hogy az egykori osztálytársak közül erkölcsi halott egy sincs, ami kiváló tanáraink nevelő szeretetének, a Kollégium szellemének nagy bizonyossága; az éltben levők mind tisztos, becsült társadalmi állást foglalnak el. Közülök, sőt milliók közül is kiemelkedett bölcsességével, jó szívvel, áldott lelkével mindnyájuk büszkesége; Dr. Baltazár Dezső püspök. Köszöntőjét reá és családjára mondotta.

Ebéd után a gazda mindenre kiterjedő gondossága mellett biznyságot tevő zeleméri gazdaságot tekintették meg a vendégek. Mintakezelésben álló gyümölcsös, szőlőskert állat-állomány, szebbnél szebb lovak, csikók, asztagba hordott termés gyönyörködtették a vendégeket.

Este 8 órakor a vendégek a legjobb hangulatban tértek vissza Baltazár püspök vendégszerető zeleméri kastélyából Debrecenbe.

Kinevezés. vitéz dr. Besenyey Lajost, debreceni gimnáziumunk igazgatóját a Kormányzó úr a debreceni tanterület királyi főigazgatójává kinevezte és ennek következtében vitéz Besenyey Lajos dr. gimnáziumi tisztségéről folyó évi július hó 31-ével lemondott, a tiszántúli református egyházkerület középiskolai felügyelői tisztségéről való lemondását pedig folyó évi augusztus hó 31-ével bejelentette.

A lemondást az egyházkerületi elnökség a most jelzett határidőpontokkal — vitéz Dr. Besenyey Lajos kiváló érdemeinek teljes elismerése mellett — elfogadta.

A gimnáziumi igazgatói tisztség ellátásával ideiglenesen, a folyó évi őszi egyházkerületi közgyűlésig Dr. Kun Sándor gimnáziumi igazgató-helyettest bízta meg.

Árvák az árvákért. Nem tudunk előbb hírt adni e mindenesetre figyelmet érdemlő megmozdulásról, melyet a lelkészárva Sípos Károly indított el azzal a felhívással, melyet a Lelkészegyesület közölt, az elnökség részéről Dr. Baltazár Dezső szeretett püspökünk és Kiss Ferenc, az „árvák atyja“ meleg ajánlásával. A mustármag fává növekedésében hiszünk mi is, abban a vonatkozásban is, hogy az az alap, amely Árvák-Alapja néven, árvák fillereiből árvák segélésére indul el, mint egy ifjú hajtás, reménységre jogosító rügyszem a Kálvineum történetében, annak életfáján erős ágga fog fejlődni és meghozza a maga jó gyümölcseit, azok hasznára, akikért lesz s azok főörömére, akik a Kálvineum intézményét fundálták, azt idáig is fejlesztették és fenntartották. Nevelői munkájuk szép kivirágzása lesz egy erős és izmos árva-alap, min ott illatozik az árvák hálájának virágcsokra, melyet táplál ugyancsak ez a hála, mely mögött beláthatatlan sorban vonulnak fel az árvák: árvatestvéreikért áldozatra. Ennek az áldozatnak a füstje felfelé száll, kedves áldozat. — Adományok „Árvák Alapja“ jelzéssel 6705. számú csekkapon: Kálvineum, Debrecen címre küldendő. Aki hamar ad, kétszer ad. Senki se késlekedjék.

A debreceni egyetem hittudományi karának új dékánja Dr. Varga Zsigmond professzor lett.

A debreceni állami tanárképzőintézet elnökévé a következő öt év tartamára a kultuszminiszter Dr. Pap Károly egyetemi tanárt, egyházunk presbiterét nevezte ki.

Magyar fiúk találkozója. Nagy események színhelye lesz Debrecen ez év augusztusában. Akkor lesz ugyanis a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Nemzeti Szövetségének országos konferenciája, amelyre Magyarország minden

részéből mintegy 2000 résztvevőt várnak. A négyévenként rendezni szokott nagy seregszemle lehetőbb 1931-ben, Kecskeméten volt, ahol közel 1000 fiatalember gyűlt össze, hogy az élet nagy kérdéséről tanácskozzék. Az idei nagy találkozó az ad különösebb jelentőséget, hogy dacára a rosszabbodott gazdasági helyzetnek, az érdeklődés minden helyen olyan nagy, hogy bátran hihető, hogy ez a konferencia a „magyar ifjúság találkozója“ lesz. Testvériség-összejövetel, ahol foglalkozásra és vallásra tekintet nélkül gyűlnek össze fiúk és fiatal emberek, hogy életük és magyarságuk problémáiról és azok megoldásairól beszélgeszenek.

Debrecen szeretettel várja az ország fiait és szeretettel készül a találkozásra is. Tudja, hogy ez a sereg a jövődőt hordozza magában, amely olyan lesz, amilyen szent felelősséggel hordozzák azok, akikre rábízta az Úr, a mindenség teremetője, az Isten.

Program: augusztus 15-én este veszi kezdetét a háromnapos konferencia. Reggelenként közös bibliatanulmányozás vezet be a napi programot. Előadások témái: Magadra hagyott ifjú — nem vagy egyedül. Útravalónélküli ifjú — van útravalód. Büntudat nélküli ifjú — szállj magadba. A délutáni országos athlétikai és asztali tennisz versenyek, torna- és játékbemutatók töltik ki, vasárnap délután kivételével. E délután a konferencia résztvevői 12 környékbeli tanyacsoporthoz végeznek missziói munkát. Este evangélizáló előadás zárja a napi programot. A két előadás tárgya: Át nem adott ifjú életem átka és Átadott ifjú életem áldása. Úgy ezekhez, mint a többi előadásokhoz az ifjak felszólalásai csatlakoznak. — A Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetségébe tömörült iskolán kívüli ifjúság képviselőiben a konferencia demonstrációs gyűlést tart a „tisztá élet“ről, amelyen elhangzott javaslatot az ország közvéleménye elé terjeszti a Szövetség. — Minden fiatal ember, aki szabályszerűen jelentkezett a konferenciára, társadalmi és felekezeti különbség nélkül résztvehet a konferencián. Résztvételi díj, amelyben a három napi elszállásolás is élelmezés, valamint fáklya ára bennfoglaltatik: 9 P. A jelentkezés határideje augusztus 1. Jelentkezni lehet: a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetségénél, Budapest, VIII., Horánszky-u. 26. Meghívót, részletes tájékoztatást kívánatra küld a Szövetség.

Az Országos Református Tanáregyesület aug. 18-án, Balatonbogláron, az egyesület üdülőtelepén tartja XXIX. rendes közgyűlését. Aug. 18-án, d. e. 9—10-ig választmányi gyűlés az üdülőtelepen; 10-től fél 11-ig istentisztelet az üdülőtelepen; fél 11-től 1-ig közgyűlés ugyanott. A közgyűlés tárgysorozata: Elnöki megnyitó, üdvözlések, Dr. Szabó Márton debreceni református gimn. tanár előadása: „A Balaton“; a főjegyző, pénztárnok évi jelentései.

Az Országos Református Tanítótestület aug. 2-án Budapesten tartotta közgyűlését. A közgyűlés a tisztújítás során elnökké ismételtén Ormós Lajos igazgató-tanítónkat választotta meg.

A hódmezővásárhelyi tanítótestület elhatározta, hogy a hódmezővásárhelyi gyermekek szeptembertől kezdve minden nap el fogják mondani ezt a hitvallást és fogadalmat: „Református hitű vagyok, Amíg élek az maradok, Megígérem, megfogadom, Hogy hitemet holtig vallom. Amen.“

Tereh Gyula hódmezővásárhelyi református lelkipásztor augusztus 4-én a várnai ev. templomban magyarul prédikált.

Útépítő főiskolások. Táborba szállt és július 31-ig táborozott a sárospataki főiskola negyven diákja. A Sárospatak és Sátoraljaújhely határában épülő vármegyei út egy szakaszának alpmunkálatait vállalták magukra. A munkatábor vezetői Dr. Szabó Zoltán és Dr. Újszászi Kálmán theologiai tanárok. A munkatábor célja az önévelés, áldozatos életű, munkás, öntudatos magyar férfiak nevelése.

Telepítések. Ezer nyugdíjas közalkalmazott családot akar a kormány Budapestről Vas megyébe telepíteni. A terv szerint a nyugdíjasok lemondanak a lakbérükről s ennek fejében lakóházat, valamint néhány hold bemunkált földet kapnának. Debrecen városa ugyancsak felajánlott kétezer hold földet a kormányknak telepítés céljaira. Ezeket kivül tervbe vették a Hortobágy tagosítását, amely rendkívül nagyjelentőségű lenne, mert hiszen itt negyvenezer hold földről van szó. A török pusztítása előtt ezen a területen 18 község volt, melyek mind elpusztultak.

Debrecenben özv. Csepely Zoltán Jánosné végrendeletében Péterfia-utcai házat és mintegy 30,000 pengő készpénzt leányárvaház létesítésére adományozta.

Brüsszelben szeptember 16—21-ig nemzetközi vallástudományi kongresszus lesz.

A brit és külföldi bibliatársulat most adta ki Máté evangéliomát mor nyelven, amelyet Burmában kb. 14,000 ember beszél.

A lelkiismeret-alap. Az amerikai Washingtonban van egy pénztár, amelybe olyan névtelenül érkező összegek futnak be, amelyeket valamikor valahonnét elloptak, de melyeket a felébredt lelkiismeret az illetőkkel visszaküldetett. Ezt a pénztárt így nevezik: Lelkiismeret-alap. Jelenleg 300,000 dollár van benne. Legutóbb valaki 5000 dollárt küldött azzal, hogy lelkiismerete nem bírta elhordozni ezt a jogtalanul szerzett összeget.

Halálos villámesapások statisztikája. Villámesapás következtében évenként az Egyesült Államokban 500 ember hal meg. Ebből az adatból kiindulva, Kearney egyik amerikai folyóiratban csodálkozik azon, hogy az emberek általában úgy rettegnak a villámtól és a zivatartól. Megállapítja, hogy éppen háromszor annyi ember pusztul el évente az Egyesült Államokban szobai balesetek, főleg szerencsétlen eső következtében, az autók meg éppen ötszázszor több balesetet és halált idéznek elő, mint a villámesapás. Utal cikkében arra is, hogy a félelem annál nevetésesebb, mert aki a villám fényét látja, annak már nincs mitől tartania többé a villámesapástól, hiszen az már jóval előbb „beütött”. Mindez igaz, de azért a megdöbbentő mennydörgés és a vakítófényű villám a legtöbb emberben továbbra is szorongó érzést fog kiváltani, amit zivatartélelemnek neveznek.

Értesítés. A protestáns tábort püspökség új hivatalos helyisége 1935 VII. 10-től kezdve Budapest, I., Díz-tér 18. Felterjesztések, értesítések, küldemények stb. a fenti, vagy Budapest I., postafiók 12. címre küldendők.

Felvétel a debreceni egyetemre. A debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetem hit-, jog- és állam-, orvosi-, bölcsészettudományi, ennek matematika és természet-tudományi csoportjára a rendes beiratkozás az 1935—36. tanév I. félévére szeptember hó 2—16-ig tart. Dékáni engedéllyel beiratkozni szeptember 16—20-ig, rectori engedéllyel szeptember 20—30-ig lehet. A felvételi kérvényeket az illetékes karhoz címzetten 1935 augusztus 1. és 31. közt kell benyújtani. Eredeti okiratok szükségesek. A dékáni hivatalok csak kellőleg felszerelt kérvényeket fogadnak el. Akik tandíjmentességért folyamodnak, kérelmüket az illetékes karhoz 1935 szeptember 7-ig nyújtják be. Részletes tájékoztatás jelent meg a Budapesti Közlönyben, s felvilágosítást nyújt a rectori hivatal. Az egyetemen férfi és nő internátusok működnek. Erre nézve az internátus, illetőleg kollégium igazgatósága nyújt részletes tájékoztatást.

Felvétel Diákotthonba. A mezőtúri református gimnázium Diákotthonában a gyermekeiket taníttató szülők fiaiknak családias, meleg otthont biztosíthatnak. Évi teljes díj 500 P, melyért naponként ötször adunk bőséges és ízletes étkezést, továbbá mosást és orvosi kezelést. Az intézet modern, kétemeletes épület vízvezetékekkel, külön tanuló-, hálószobák, társalgók, játéktérrel, mosdók, zenegyakorlók. Gondos felügyelet. Református tanítók és lelkesek gyermekei évi 400 P-t fizetnek. Szegénysorsú, jó tanulók még nagyobb kedvezményt is kaphatnak. Tájékoztatót küld a Diákotthon Vezetősége.

Verzsenyi Református Egyház Elnöksége.

Tekintetes

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harangöntő-mester úrnak

Magyarország aranykoszorús mestere

Budapest.

Igen tisztelt Szlezák László Úr!

Örömmel értesítjük, hogy a részünkre szállított három darab új harang szavában egyre jobban gyönyörködünk, s mind közelebb jutnak azok a szívünkhöz. — A harangok hangja érces, tömör és bűgő, összhangjuk szépen esendül és tiszta. — Meggyőződünk róla, hogy nem üzleti szólam, hanem valóság, hogy Szlezák László úrék harangjait szívvel-lellekkel készítik.

A „H-moll” hangnemű és összesen 565,5 kg. súlyú három harang szavát már a több mint 6 km. távolságban lakó szőlőbéli hívek is nagy örömmel hallották nem egyszer, a falubeliek pedig igaz örömmel és büszkén gyönyörködnek benne minden alkalommal.

Ezekenél fogva indítatva érezzük magunkat arra,

hogy úgy a magunk és a presbitérium, mint az egész gyülekezet nevében legteljesebb elismerésünket és hálás köszönetünket nyilvánítsuk igen tisztelt Szlezák László úrnak és nagyrabecsült munkatársainak Menner és Blázy uraknak szép harangjaik jó elkészítéséért, leszállításáért és felszereléséért.

Isten áldását kívánva további nemes munkálkodásukra, kiváló tisztelettel és a legszívélyesebb üdvözléssel vagyunk Verzseny, 1935 július hó 9-én

a vezényi református presbitérium nevében és képviselőitől:

Végh Pál sk.,
gondnok h.

(P. H.)

Jóba József sk.,
lelkipásztor.

Egyházközségi szabályrendeletek

Új Egyházi Törvényeinket úgy az Egyet. Konvent, mint az egyházmegyék és kerületek is, szabályrendeletek alkotásával, életbeléptették.

Hátra vannak most már az egyes egyházközségek, melyeknek nemesak joguk, hanem kötelességük is volna az új törvények szabályrendelettel leendő életbeléptetése.

Úgy véljük, nem lesz érdektelen, ha Köröstarcsa egyházközségnek beküldött új szabályrendeletét közzétesszük, nem mintaképpen, mert hiszen két szomszédos egyháznak sem lehet egymással befüről-betüre megegyező helyi szabályzata, nem is megbírálás végett, csupán eszméltetőül azok számára, akiket érdekelne, hogy mi mindent lehet és kell szabályrendeletbe is foglalni.

Egyházközségi szabályrendelet

a köröstarcsai református egyháztagok részére.

Általános határozatok.

Az Egyh. Törvények I. tc. 74. §-a i) pontja jogot ad, sőt kötelességévé teszi a presbitériumoknak, hogy az egyházközség belső életét egyházközségi szabályrendelettel szabályozzák.

Ezzel a jogával él, illetve ezt a kötelességét teljesíti a köröstarcsai református egyház presbitériuma, mikor alábbi szabályrendeletét megalkotja.

A presbitérium azokat az eseteket kívánja szabályozni, melyekben az egyháztagok az egyházi étellel elkerülhetetlenül érintkezésbe kerülnek.

Ezek az esetek a következők: 1. Az egyházközség körzetekre osztása és a körzeti presbiterek kijelölése. 2. Keresztelés. 3. Házasságkötés. 4. Temetés.

I. Egyházi körzetek.

Hogy a presbitérium az Egyh. Törvények I. tc. 44. §-ának c), e), f) pontjaiban előírt kötelességeit teljesíthesse, községünk belterületét húsz, külterületét pedig öt kerületre osztotta s mindenik körzet élére egy-egy presbitert rendelt ki.

A körzetek beosztása, hogy az a tapasztalatok alapján könnyebben módosítható legyen, csak jegyzőkönyvbe foglaltatott, úgyszintén a presbiterek egyéni beosztása is évről-évre, illetve a felmerülő szükséghez mérten történik.

A körzeti presbiterek megbízatása az alábbi feladatokra terjed ki:

1. Kötelességük a körzetükbe tartozó családokat évenként legalább egyszer, de szükség esetén többször is meglátogatni.

E látogatások célja az, hogy az egyház és az egyháztagok között minél szorosabb összeköttetés jöjjön létre, továbbá, hogy az egyház mindenről értesüljön, ami az egyháztagok körében történik.

A körzeti presbitert az egyháztagok úgy tekintsek, mint az anyaszentegyház követét, a körzeti presbitert pedig legyen áthatva attól a tudattól, hogy ő az egyház szeme, füle és szája.

Miután a körzeti presbitert nem szórakozni és időt tölteni megy el a családokhoz, hanem, mint a legelső édesanyának: az anyaszentegyháznak követé, illesse őt az egyháztagok részéről megbecsülő szeretet.

2. A körzeti presbitert olyan szeretettel jelenjék meg a családoknál, aminő szeretettel az édesanya látogatja meg gyermekeit. Szeme, mint az édesanyáé, lásson meg mindent. Szépet és rutat, rendet és rendtelenséget, jót és rosszat egyaránt. Füle, mint az édesanyáé, hallja meg a boldog örvendezésen kívül a jajszt, a panaszt, a kérést is és felel-

jen azokra, vagy továbbítsa azokat oda, ahonnan segíthetnek. De hallja meg körzetében a téves állításokat, a hitelő beszédét és igazítsa helyre azokat. Szája, mint az édesanyáé, szóljon szeretettel, de legyen tele intéssel, tanáccsal, sőt, ha kell, feddésel is.

A gyermeknek az édesanya szavát, tanácsát, intését, feddését sohasem szabad rossznéven vennie.

3. A körzeti presbíter ne felejtse, hogy előrsül, öröllőül rendeltetik kijelölt helyére, vagyis, hogy állandóan örködni kell. Elaludnia nem szabad. Az egyháznak belső és külső ellenségei vannak. Belső ellenségei: a közöny, a semmivel nem törődés, a bűn és hitetlenség. Külső ellenségei: a kerítéseken túl lesekedő szekták és más, idegen felekezetek részéről jöhető támadások.

Az öröllő figyeljen, legyen résen, ha kell, hívjon segítséget, akár belső, akár külső ellenség próbálkozik támadással. Különösen vigyázzon a körzetében készülő vegyes-házasságokra és lépjen közbe idejekorán, hogy egyházunk érdeke megővassék és birtokállománya ne csönkuljon meg.

Észleleteiről számoljon be a lelkipásztorának, kitől a további támogatást és segítséget meg fogja kapni.

4. A körzeti presbíterek kötelessége a rábizott családokat felvilágosítani azok felől a hátrányok és lelki károsodások felől, melyek azokat érik, akik egyházunk törvényeit, szabályait meg nem tartják, hogy senki se védhesse magát, azzal, hogy nem tudta, mi lett volna a teendője.

Magyarazza el a családoknak, hogy mi káruk származik gyermekeiknek, ha nem konfirmálnak, vagy az egyházi esküvőt mellőzik.

A szülőket, elkövetkező öregségükre hivatkozással figyelmeztessék arra, hogy szomorú tapasztalat bizonyítja, hogy amelyik gyermek Istent nem tiszteli, az szüleit sem fogja tisztelni, valamint arra is, hogy csak azok támaszhatnak igényeket egyházukkal szemben, akik azt fenn tartani segítenek.

II. Keresztelés.

1. *Helye*: A templom. Beteg, vagy nem az istentisztelet idejében hozott kisdéd, a lelkészi irodában keresztelhető meg. A szülők kívánságára azonban a keresztelés a szülői háznál is végezhető.

2. *Ideje*: Keresztelés rendszerint a hétköznapi reggeli istentisztelet végén, de az istentisztelet keretében végezhető. Előzetes bejelentés esetén, vasárnap délután, kivételes esetekben a délelőtti istentisztelet végén is végezhető.

3. *Módja*: Keresztelés lehetőleg a szülők és kereszt-szülők jelenlétében történjék. Kívánatos, hogy családi ünnepé magasztosuljon, melyen a nagyszülők és a vér-rokonok is résztvegyenek.

Keresztülő távollétében keresztelés nem történhet. Keresztülő távollétében helyettesítés csak akkor fogadható el, ha az illető keresztülő a lakhelyén illetékes református lelkész előtt nyilatkozatot tesz arról, hogy a pontosan megnevezett szülők kérésére, a keresztülői tisztelet vállalja és a keresztülői fogadalmat és ígéretet ünnepélyesen leteszi. Ez a nyilatkozat írásba foglalandó és csak ilyen nyilatkozat birtokában lehet keresztülői helyettesítésnek helye.

4. *Keresztülők* kizárólag egyházunkhoz tartozó egyének (házaspárok) lehetnek. Nem fogadhatók el keresztülőkkül azok, akik nem konfirmáltak, mert nem teljesjogú református keresztünek. De azok a református házaspárok sem, kik annak idejében egyháziilag meg nem esküdtek, végül azok sem, akik vegyes-házasságban élnek és születendő gyermekeiket más vallás számára ígérték el.

5. *Díja*: A templomban, vagy a lelkészlakon végzett keresztelésért, helybeliektől stóladij nem jár.

Háznál végzett keresztelésért 2 P, nem helybeliek részéről 1 P stóladij fizetendő.

III. Házasságkötés.

Általános rendelkezések.

Az egyházi házasságkötést egyházi hirdetés előzi meg. Evégből a házasságra lépni kívánó párok ebből szándékukat, ősi szokás szerint, a lelkésznél személyesen jelentik be. E jelentkezés alkalmával igazolniuk kell, hogy konfirmáltak. Ha annakidején konfirmációjuk nem történt meg, a hirdetés tartama alatt ez a hiány pótlandó. Konfirmálatlan egyén még nem református vallású.

Az elfogadott jelentkezés alapján lelkész a tervezett

házasságkötést három egymásután következő vasár-, vagy ünnepnapon, a szószékről kihirdeti.

Idősebb, házasságra nem először lépő feleknél egyszeri hirdetés is elegendő.

A hirdetésre való jelentkezés alkalmával történik a tervezett házasságkötés időpontjának megbeszélése. Lelkész ez alkalmával figyelmezteti feleket a tilalmas időpontokra.

A házasságkötés előtt egy-két nappal, a házasságra először lépő párok tartoznak a lelkész felkeresni, ki is velük bizalmasan megbeszéli életük e legfontosabb lépésének kérdéseit és meggyőződést szerez vallásukban való jártasságukról. (Cenzura.)

1. *A házasságkötés helye a templom.* Bizonyos körülmények fennforgása esetén a lelkészi iroda helyisége. A felek kifejezett óhajlására azonban magánháznál is végezhető.

Az esküvő párt kísérő násznépnek egy pillanatra sem szabad elfelednie, hogy Isten házában, templomban vannak. Szigorúan tiltva van, a templomba ittasan, kulacsokkal, borosüvegekkel felszerelten vonulni be, ott templomhoz nem illő viselkedést tanusítani.

2. *Ideje.* Szombat kivételével a hétköznapi. Vasárnap csak kivételesen, a délutáni istentisztelet után történhet esküvő.

Lakodalommal egybekötött esküvő bűnbánati hetekben és adventben tilos.

Csendben lefolyó egybekelést lelkész, a körülmények mérlegezése után, tilalmas időben is megáldhat, különösen, ha a vőlegény, szolgálati viszonyainál fogva, csak szombatra kap szabadságot. Zajos lakodalom tartását azonban egyházunk az ilyen esetben is tiltja.

3. *Módja.* Minden házasságkötési szertartást, előtte és utána elzengett alkalmi énekkel kívánatos istentisztelettel tenni.

A házasságkötésre a templomba seregülő násznép és érdeklődők, a hely méltóságához illő komolysággal foglalja el helyét és lelkészt néma felállással fogadja. Ugyancsak felállva hallgatja az esküt s felállva vesz részt az új házaspárért elhangzó imában.

Az esküvő felek nem nyújthatnak egymásnak kesztyűs kezét.

Az esküvőn megjelenő érdeklődőknek tilos a padok ülőlapjára felállani s a szertartás ünnepélyességét bármivel is zavarni. Figyelmeztetésre még nem hajló kicsiny gyermekek a templomba nem hozhatók.

4. *Díja.* Helybeli, egyházi adót fizető református családokból származó vőlegények részére, az egyházi esketés díjtalan.

Nem helybeli, vagy helybeli, de nem református vallású vőlegény részéről lelkésznek 4 P stóladij jár. Ugyanezen összeg fizetendő helybeli adófizető református családból származó vőlegény által, ha az esketést magánháznál óhajta végeztetni.

Villanyvilágítás mellett lefolyó esküvőért az egyház pénztárába 2 P villanyvilágítási átalányösszeg fizetendő be. Orgonaszóval kísért esküvőért, az orgonázó kántor részére, szintén 2 P stóladij jár.

IV. Temetés.

1. *Harangozás.* Az elhalálozás bejelentése után, minden református egyháztagot megillet a kicsendesítés és temetése alkalmával a kikísérő harangzó. Ezekért díjazás nem jár.

Ha azonban az elhalt egyén olyan természetű feyelmű büntetés hatálya alatt áll, mely még ezt a tisztességet is megvonja tőle, a fenti rendelkezés sem vonatkozik reá.

Az első kikezdésben jelzett harangozásokon kívül még külön (pompa) harangozás is megrendelhető. Ezen külön harangozás az eltemetés előtti időben, estére, vagy reggelre, tetszés szerint rendelhető. Ezekért a külön harangozásokért a következő díjak fizetendők: Az I. külön harangozásért 1 P, a II. külön harangozásért 2 P, a III-ikért 3 P, a IV-ikért 4 P fizetendő és ilyen skála szerint tovább.

Élethossziglan megválasztott egyházi tisztviselő felett a külön (pompa) harangozás is díjtalan.

A külön (pompa) harangozást bárki megrendelheti, de csak olyan református egyháztag, vagy családtagja felett, aki az egyházi közteherviselésben részt vett és a reá kirótt egyházi adóval nincs hátralékban, illetve csak olyan mértékben hátralékos, amely hátralék mellett még felvehető az egyházi választók névjegyzékébe. Az ezen felüli mértékben hátralékos egyháztag, vagy családtagja felett külön

harangozás csak az adóhátralék kiegyenlítése után rendelkezhető meg.

Vidéken elhaltak felett, amennyiben azok nem egyház-községünk kötelékébe tartoztak, csak olyan helybeli egyháztag rendelhet meg külön harangozást, akinek nincs adóhátraléka, vagy csak abban a mértékben van, ami mellett még egyházi választójoga van.

Nem egyházi szertartással történő temetkezések alkalmával, egyházunk saját egyháztagjaival, valamint a nem egyháztagjainkkal, tehát másvallásúakkal szemben is megtagadja a harangozás tisztességét.

Másvallásúak felett megengedett harangozásokért az egyszerű díjak fizetendők, de a róm. kath. vallásúak feletti harangozásokért — miután nekik maguknak is van a községben harangjuk — a díjak kétszerese jár, mégpedig a kicsendítésért és kikísérésért is 2—2 P.

2. Sírhely-rendtartás.

Minden elhalt református vallású egyént a temetőben, a megkezdett sorban, ingyen megillet egy sírhely, illetve a fennálló, mindenkor egészségügyi törvények figyelembevételével felbontott családi sírjába (sírboltjába) minden díj nélkül eltemethető.

Akiknek hozzátartozói a sorban következő sírhely helyett más, általuk választott és egyébként engedélyezhető sírhelyet óhajtanak kijelölni és biztosítani, az ilyen sírhelyekért az alább megszabott díjakat kötelesek az egyház pénztárába befizetni.

Az így választható sírhelyek kétfélék: éspedig egyszerű és díszsírhelyek. Az egyszerű sírhelyek az általános temetkezés céljaira megkezdett sírsorok. Ha tehát valaki nem a megkezdett, hanem a következő sorban, vagy bár a megkezdett sorban, de nem a következő, hanem a sor más részén levő sírhelyet kívánja, amennyiben kérésének akadálya nincs, a sorrendtől eltérésért 50 P-t tartozik fizetni az egyház pénztárába.

Amennyiben pedig valaki, elhalt hozzátartozója mellett, az egyszerű sírhelyen kíván, későbbi temetkezés céljaira kíván egy sírhelyet fenntartani, ezért a sírhely-lefoglalásáért szintén 50 P-t tartozik az egyház pénztárába befizetni.

A díszsírhelyek: az új és régi bejáró utak mentén elterülő és a temetőőr háza mögött fekvő, külön, egyenként térképezett sírhelyek.

Az új bejáró út jobboldalán elsősorban, valamint a temetőőr háza mögött fekvő sírhelyek, továbbá a régi bejáró út mindkét oldalán elsősorban levő díszsírhelyek ára egyenként 8 q búza, vagy annak az esedékesség idején levő pénzértéke. A második sorokba eső díszsírhelyekért 7—7 q, a harmadik sorokba esőké 6—6 q, a negyedik sorokba esőké pedig 5—5 q búza. Ennél olcsóbb díszsírhely nem engedélyezhető.

Nem református vallású elhaltak számára díszsírhelyek a fenti árak kétszereséért adhatók.

Díszsírhelyek bárkinek is, csak az adóhátralékok teljes kiegyenlítése esetén engedélyezhetők.

Díszsírhely illeti meg a mindenkor lelkészt, míg a többi, életfogytiglan választott egyházi tisztviselő részére a díszsírhely díja mérsékelhető.

Egyházunk temetőjébe, ameddig a felekezeti közti helyzet ezt megengedi, a rendes sorokban, előzetesen kikért engedély mellett, más keresztyén felekezethez tartozó elhaltak is, minden díjfizetés nélkül sírhelyet kaphatnak, ugyancsak díszsírhelyeket is, a reformátusokra megszabott díjak kétszereséért.

Hitehagyott, volt reformátusok, egyházunk temetőjében sem ingyen, sem pénzért sírhelyet nem kaphatnak, sem volt családi sírjukba nem temethetők.

A temetői sírhelyekből és jövedelmekből összegyűlő tőke a temető gondozására, teljes bekerítésére, járdákkal ellátására, szépítésére fordítandó.

3. Temetési stóladíjak.

A református vallású halott hozzátartozói az egyházkerület által megállapított stóladíjak ellenében jogosultak úgy a lelkész, mint az énekvezér szolgálatait igénybevenni. Lelkészi szolgálat mellőzésével temetés nem végezhető.

Stóladíjak lelkész részére: Egyszerű, imás temetésért 6 P, orációs temetésért 10 P. Énekvezér részére a lelkészi stóladíj fele jár.

Igazolható szegénység esetén a stóladíjak elengedtetnek. Ilyen esetekben azonban nemcsak az elhaltak, hanem eltartására kötelezhető volt hozzátartozóinak anyagi helyzete is mérlegelendő.

Másvallású elhaltak felett végzett temetési szolgálatokért a református vallásúak részére megállapított díjak kétszerese fizetendő.

Keresztleletlenül elhalt, vagy halvaszületett kis gyermeknek egyházi szertartással eltemetése nem követelhető de megengedhető.

Az egyházunkkal szemben hűtlenséget elkövetett egyének eltemetésénél az egyházunk részéről való közreműködés: Lelkész által a sírnál elmondandó kötött liturgiára és az énekvezér részéről ugyanott két énekvers eléneklésére szorítható.

Míg az egyházunkból kitért, hitehagyottak felett sem harangozás, sem semmiféle egyházi szertartás nem végezhető.

4. A temetési szertartás helye.

A temetési szertartás legméltóbb helye a templom. A temető közvetlen közelében elhaltak hozzátartozóinak tetszésére bízatik, hogy a temetési szertartásra felhozzák-e halottaikat a templomhoz, vagy a szertartást a háznál végzetik-e el.

Külterületen elhaltak felett, továbbá a közegészségügyi törvények által előírt esetekben a temetési szertartás a temetői hullaháznál is elvégezhető.

5. Temetői rendtartás.

Egyházunk temetőjében azok, kiket egyházi szertartás mellőzésével akarnak eltemetni, helyet egyáltalában nem kaphatnak. Az ilyenek részére a községi temető veendő igénybe.

Mindenki tartozik halottaink csendes nyughelyét, a temetőkerület, kegyeletos tisztelőben tartani. Kegyelet-sértő viselkedés egyházi és világi törvényeink szerint is büntetendő vétség.

Temetőnkben párt és osztálypolitikai beszédek tartását nem engedélyezzük.

A temetési szertartás alkalmával, attól elkülönítetten, zenekari játék, zeneszóval kikísérés, valamint a sír behantolása után való zenélés, a lelkésztől kikérendő hozzájárulás és az eljátszandó zenedarabok előzetes bejelentése és engedélyezése esetében történhet.

Miután temetőnk református, felekezeti temető, abban csak a másvallásúak tarthatják fenn saját felekezetiüknek tőlünk eltérő szokásait.

A sírok gondozása, virágokkal feldíszítése mindenkinek szabadságában áll, de azoknak kivilágítása csak azoknak engedélyeztetik, kiknek vallási szokásaikhoz ez hozzátartozik.

Mindenki tartozik megelégedni azzal a területtel, melyet számára sírhelyül kimertek. Az ettől való eltérés, a sírterületnek önhatalmú növelése esetenként 50 P bírsággal alá esik.

Sírásás a lelkésztől, vagy a gondnoktól kikért írásbeli engedély alapján kezdhető meg.

E szabályrendelet egyházmegyei közgyűlési jóváhagyás után azonnal hatályba lép.

Megállapított és elfogadott a presbitérium 1935. évi március hó 4-én tartott gyűlésén.

Papp János s. k., Arany Gusztáv s. k., Juhász Sándor s. k.,
egyh. jegyző. lelkész. (P. H.) gondnok.

HIVATALOS ÉRTESÍTÉS

Meghívó.

A VI. országos presbitéri értekezletnek 1935. évi augusztus 25-én Sárospatakon tartandó nagygyűlésére a magyar református egyház összes presbitériumait, valamennyi lelkészi és világi jellegű presbitériumát és minden református érdeklődő egyháztagot az első országos presbitéri értekezlet 12—1926. számú felhatalmazása alapján testvéri szeretettel meghívjuk.

Dr. Csikesz Sándor,
egyetemi professzor,
az ORTSZ főtitkára.

D. Dr. Baltázár Dezső,
püspök, elnök.

Meghívó.

Az Országos Református Lelkészegyesületet a tiszáninneri egyházkerület abból az alkalomból, hogy egyházkerületté szervezkedésének kétszázéves jubileumát ünnepli, meghívta Sárospatakra, hogy folyó évi konferenciáját, közgyűlését, kálvineumi ünnepélyét és az Országos Református Lelkészegyesülettel kapcsolatos egyháztársadalmi szervezetek gyűlését augusztus 22—27-ig terjedő időben ott rendezze meg.

Szeretettel kérjük egyesületünk tagjait, hogy hozzátartozóikkal és érdeklődő világiakkal együtt az ORLE sárospataki gyűléseire jelentkezni és azokon résztvenni igyekezzenek. Debrecen, 1935 július hó.

Dr. Csikesz Sándor, egyetemi professor,
az ORLE és ORPSz főtktára.

D. Dr. Baltazár Dezső, püspök,
az ORLE és ORPSz elnöke.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2465—1935. szám.

KÖRLEVÉL.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr 2743—1935. éln. szám alatt kelt leirata szerint a hazai nevelőintézetek növendékeikkel nagyobb külföldi tanulmányokat sürűn rendeznek és ezzel kapcsolatban a Magyar Nemzeti Banktól jelentékeny összegű külföldi fizető eszközöket igényelnek, ami a devizaelátás jelenlegi helyzeté mellett komoly megterhelést jelent az ország devizamérlege szempontjából.

Szükséges erre való tekintettel a hazai nevelőintézetek külföldi tanulmányutainak korlátozása, miért is felhívom a főhatóságom alatt álló valamennyi középiskola igazgató-ságát, hogy a jövőben külföldi tanulmányutak rendezéséhez a vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr előzetes engedélyét minden esetben kikérjék.

Debrecen, 1935 július 15.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2037—1935. szám.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű Esperes urakhoz.

Az Egyetemes Konvent 77—1934. sz. határozatával elrendelte, hogy október hó első vasárnapján minden református gyülekezetben és iskolában árvanap tartassék, amelyen az igehirdetők megemlékeznek az Országos Református Szeretetszövetség munkájáról, a gyűjtés és adakozás pedig ez alkalommal a Szeretetszövetség javára történik.

Bár az Egyetemes Konvent fenti határozata a leg-szelebb körben hozott nyilvánosságra, az eredmény mégis az lett, hogy az árvanap mindössze 251 gyülekezetben rendeztetett meg 2169'38 P perselypénz eredménnyel, a gyülekezetek egyrésze azonban egyszerűen napirendre tért a konventi rendelkezés felett.

Az Egyetemes Konvent 1935. évi május 1—2. napján tartott ülésén 37. sz. alatt foglalkozott 77—1934. számú, árvanap tárgyában hozott határozatának eredményesebb végrehajtásával, s ezzel kapcsolatban felhívott megfelelő-nek látszó intézkedések megtételére.

Az Egyetemes Konvent hivatolt határozata alapján kérem a nt. Esperes urakat, hogy méltóztassanak a gyüle-kezeteket és iskolákat az október első vasárnapján tartandó árvanap megrendezésére felszólítani s elrendelni, hogy azok a lelkészek, akik az árvanapot valamely oknál fogva még sem tudják megrendezni, arról írásbeli jelentést tegyenek szolgálati úton. Az ez alkalommal történő adományokat és perselypénzeket a Szeretetszövetség 38,144. sz. befizetési lapján „árvanap” jelzéssel kell beküldeni.

Debrecen, 1935 augusztus 1.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázati hirdetmény

az üresedésben levő **kunesorbai rendes lelkészi állásra.**

Javadalom:

1. Kézpénz az egyház pénztárából, havonként előre fizetve 120 pengőjével, évi 1440 P.
2. Irodafűtésre összesen 10 q tűzifa, beszállítva, felvágva.
3. Fizetékiesgészítő államsegély.
4. Keresztelési, esketési stólaért évi 130 pengő.
5. Temetési stóla.
6. Lakás, kert természetben.
7. 15 kat. vagyonváltási föld, melynek évi annuitását (626 P) és adóját (130 P) lelkész fizeti.

Kötelessége:

Az Egyházi Törvényben előírottakon kívül az északi és déli községi tanyai iskoláknál a vallástanítás.

Pályázati határidő: a megjelenéstől számított 15 nap.
Kellően okmányolt kérvényeket a hevesnagykunsági egyházmegye esperesi hivatalához (Török Imre esperes Kisújszállás), a visszaküldéshez szükséges portobélyeggel, kell beküldeni.

Állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal el-foglalandó.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázati hirdetés.

A debreceni református egyház Dóczy-Leánynevelő-intézete **leánygimnáziumának** igazgatótanácsa pályázatot hirdet a jövő iskolai évre betöltendő **latin-magyar-szakos** rendes tanári állásra.

A díjazás a fizetékiesgészítő államsegély révén ugyanaz, mint az államnál.

Pályázhatnak okleveles latin-magyartanszakú, református vallású középiskolai tanárok (férfiak és nők), kik az Egyházi Törvény V. tc. 1. és 89. §-ai szerint fogják fel és teljesítik az oktató- és nevelő munkát.

A pályázók az igazgatótanácshoz címzett szabályszerűen felszerelt kérvényeket szeptember hó 10-ig küldjék be a leánygimnázium igazgatóságához.

Az igazgatótanács a pályázók paedagógiai készségének és egyéni rátermettségének közvetlen megismerésére fenntartja magának azt, hogy a pályázók közül némelyeket próbatanításra hívhasson meg.

Debrecenben, 1935 augusztus 16-án.

Kolozsvári-Kiss László,
az ig. tanács elnöke.

Konez Aurélné,
igazgató.

A **hódmezővásárhelyi református egyház** pályázatot hirdet a IX. számú **nőtanítói** álláson, segédtanítóságra. Fizetés: az egyháztól a kezdő fizetés 90% és államsegély; lakás természetben, vagy lakáspénz a presbitérium határozata szerint. Kötelesség: az iskolaszék által reábizott osztályok tanítása; a fonalas-munka tanítása, legalább egy igazgatóság körzetében s a díjlevélben felsorolt egyéb kötelességek. Kellően felszerelt kérvények e hirdetés megjelenésétől számított három héten belül Tereh Gyula iskola-széki elnökhöz küldendők.

A **debreceni református Dóczy-polgári leányiskola** fenntartóttestülete pályázatot hirdet nyugdíjazás folytán meg-üresedett és 48,871—1935. VKM. számú rendelettel **test-nevelési tanári** tanszékké átszervezett rendes tanári tanszék betöltésére. A pályázaton csakis testnevelési tanári ok-levéllel bíró református nőtanárok vehetnek részt. Zongor-ázni tudók előnyben részesülnek. A megválasztandó tanár javadalmazása az azonos helyzetű állami tanárokéval egyenlő. A fenntartóttestület azonban az állami fizetékies-gészítés kiszolgáltatásáért felelősséget nem vállal. Ameny-nyiben kezdő tanár nyer alkalmazást, a megválasztandó tanárt a vallás- és közoktatásügyi miniszter csak helyettesi minőségben ismeri el mindaddig, míg a hasonló szolgálattal bíró állami kezdő tanárok rendes tanárokká nem nevezet-nek ki. A fenntartóttestület javadalmazás tekintetében az államhoz alkalmazkodik. A megválasztott tanár kötelező heti óraszám 22. Kötelessége iskolai ünnepélyek, kivonu-lások megrendezésében a tanároknak segédkezni. A pályázók szabályszerűen felszerelt kérésüket az igazgatótanácshoz

címeve folyó évi augusztus 26. déli 12 óráig nyújták be a polgári leányiskola igazgatóságához (Kossuth-utca 33.) Személyes bemutatkozás kötelező. Az állást szeptember 1-én kell elfoglalni.

Debrecen, 1935 július 27-én.

Dr. Vekerdí Béláné Király Ilona, Kolozsvári Kiss László,
igazgató. ig. tanácsi elnök.

Sáp református egyháza pályázatot hirdet egy — a III. számú — **tanítónői állásra.** Javadalom: természetbeni lakás, 4 mmázsa búza, 4 értékegységben s megfelelő államsegély. Kötelessége a reá bízott osztályok vezetése, belmissziói munkákban segédkezés, női énekkar vezetése, kézimunka és slójd tanítása minden osztályban. Orgonatudás megkívánatik.

Pályázati határidő e lap megjelenésétől számított 21 nap. Állás megerősítés után azonnal elfoglalandó.

Szabályszerűen felszerelt kérvények — válaszbélyeg melléklésével — Református lelkészi hivatal, Sáp, Bihar megye címre küldendők.

Sáp, 1935 augusztus 5-én.

Mészáros Lajos,
református lelkész.

A sarkadi református egyház pályázatot hirdet nyugdíjazás folytán megüresedett **tanítói állásra.** Lakás természetben, fizetés az illetményhivatal útján törvényszerű. Kötelességei mindazok, melyek az E. T. V. tc. 20. §-ban benne foglaltatnak és ezen kívül orgonista-kántor állandó helyettesítése s énekkar vezetésében segédkezés. Személyesen csak azok jelenjenek meg saját költségükön, akiket a presbitérium meghatározott időre, bemutatkozásra és orgonázásra felkér. Más időbeni megjelenés kortéziának minősítetik és kizáró okot képez.

Pályázatok felülbírlása a 69,500—1934. VI. sz. VKM. rendeletben foglaltak figyelembevételével történik. Pályázati határidő e hirdetés megjelenésétől számított 21 nap. Választás után az állás azonnal elfoglalandó. Kellően felszerelt és válaszbélyeggel ellátott kérvények Református iskolaszék, Sarkad (Bihar m.) címre küldendők.

Kisnaményi református egyház presbitériuma pályázatot hirdet a halálozás folytán megüresedett **kántortanítói állásra.** Fizetés: 59 értékegység, államsegély és lakás. Kötelessége: I—VI. osztatlan vegyes osztályok vezetése, ismétlők tanítása, kántori vezetés, vasárnapi iskola, ifjúsági egyesület, énekkar vezetés. Lelkész elfoglaltsága esetén helyettesítés. Állás szeptember 1-én elfoglalandó. Kántori próbán való megjelenés nem kötelező. Költözködés saját költségén. Pályázati kérvények kellően felszerelve, válaszbélyeg melléklettel: Református lelkészi hivatalhoz küldendők.

A törökszentmiklósi református egyház pályázatot hirdet a megüresedett IX. számú **férfi tanítói állásra.** Javadalom: törvényszerű fizetés egyház pénztárából és a megfelelő államsegély. Lakás: természetben vagy törvényes lakbér.

Kötelessége: a presbitérium által kijelölendő elemi iskolai osztály vagy osztályok tanítása, szükség esetén helyettesítések ellátása és belmissziói munka.

Ha segédtanító választatnék meg az állásra, az esetben a segédtanító törvényszerű javadalma.

Létszámsökkenés során nyugdíjazott vagy olyan kisegítő tanítók, akik legalább egy esztendei eredményes szolgálatot igazolnak, előnyben részesülnek.

Pályázati határidő: e hirdetés megjelenésétől számított 3 hét.

Pályázati kérvények az összes mellékletekkel felszerelve Gaál István református lelképásztor, iskolaszéki elnökhöz adandók be. Okmányok visszaküldésére válaszbélyeg csatolandó.

A gyulai református egyház presbitériuma pályázatot hirdet egy nyugdíjazás folytán megüresült **nőtanítói állásra.** Az állás államsegélyes, a presbitérium az osztálybeosztást szabadon eszközöl s lakást természetben vagy készpénzben ad. A tanítónő kötelessége a reá bízott osztályban, illetve részben osztott iskola vezetése, vasárnapi iskolai leány- és nőegyleti munkában való segédkezés. Az állás szeptember 1-én foglalandó el, amennyiben az egyház ezen állást régebben szolgáló helyi tanító előléptetésével töltené be, a pályázók közül megválasztott köteles azon állást elfogadni,

melyet a presbitérium részére kijelöl. A választás a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi minisztérium 69,030—1934. és 69,500—1934. számú rendelete figyelembevételével fog betölteni, tehát csak azon pályázatok vétetnek figyelembe, amelyeknél legalább egy esztendő érvényes tanítói szolgálat igazoltatik. Pályázati határidő augusztus 22. Pályázatok Református esperesi hivatal, Gyula, címre küldendők.

Tiszaoggyorós református egyházközsége pályázatot hirdet **kántortanítói állásra.** Javadalom, kötelesség törvényszerű. Tanítandó osztályokat presbitérium állapítja meg. Értékegység 28. Orgona nincs. Korteskedés kizáró ok. Állás november 1-én foglalható el. Szabályszerűen, válaszbélyeggel és borítékkal ellátott kérvények e hirdetés megjelenésétől számított 3 héten belül Iskolaszék Tiszaoggyorós p. Mándok címre küldendők.

A karcagi református reálgimnáziumnál 1935 szeptember 1-én betöltendő magyar-angol (esetleg angol más csoportosításban) szakos rendes (esetleg helyettes) **tanári állásra** a szabályszerű illetményekkel pályázatot hirdetünk. Pályázhatnak református vallású okleveles tanárok. A karcagi református egyháztanáchoz címzett folyamodványok, születési anyakönyvi kivonattal, a családi állapot, állampolgárság, hazafias megbízhatóság s eddigi szolgálatok okmányos igazolásával és a tanári oklevéllel együtt folyó hó 28-ig a reálgimnázium igazgatóságához nyújtandók be. Személyes bemutatkozás kívánatos. A megválasztott tanár teljes illetményeire csak akkor tarthat számot, ha az állam őt ilyenek elismeri s a fizetékigézőítő államsegélyt kiutalja. Karcag, 1935 augusztus 5.

Török Vince,
igazgatótanácsi elnök.

Dr. Gaál László,
reálgimn. igazgató.

Konyár református egyháza pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett III. **tanítói állásra.** Javadalom: lakás természetben. Értékegység: 28, államsegély. Kötelesség törvényes, lelkész, kántor szükség szerinti helyettesítése, missziói munkában segédkezés. Pályázati határidő a megjelenéstől számított három hét. Kellően felszerelt kérvények a vallás- és közoktatásügyi miniszter 69,500—1934. VI. ü. o. számú rendelkezésének figyelembevételével jönnék számításba s válaszbélyeggel a lelkészi hivatalhoz küldendők. Állás azonnal elfoglalandó.

A kisújszállási református Horthy-reálgimnázium pályázatot hirdet egy lemondás következtében megüresedett magyar-német szakos rendes (esetleg helyettes) **tanári állásra.** Pályázhatnak olyan református vallású, okleveles tanárjelöltek vagy már állásban levő tanárok, akik a magyar és német nyelvből középiskolai tanári oklevéllel rendelkeznek. A megválasztott tanár a nem állami tanárok részére megállapított javadalomban részesül.

A pályázók szabályszerűen (életkorukat, vallásukat, családi állapotukat, magyar állampolgárságukat, megbízhatóságukat, végzett tanulmányaikat, tanári képesítésüket, katonai szolgálatukat, jelenlegi egészségi állapotukat igazoló okmányokkal) felszerelt kérvényüket a fenntartótestülethez címeve szeptember 5-ig küldjék be a kisújszállási református Horthy-reálgimnázium igazgatóságához.

Személyes bemutatkozás kívánatos.

Az állást szeptember 15-ig kell elfoglalni.

Kisújszállás, 1935 július 30.

Török Imre,
igazgatótanácsi elnök.

TARTALOM:

Június: Az ORLE gyűlés előtt.

Baráth Imre: Aki megéri saját korát.

Kósa Béla: Bz új termés és a pap.

Dózsa György: Új rendszerű tankönyvkiadás.

Tudomány és irodalom.

Egyházmegyei hírek.

Gyászrovat.

Közlönfélék.

Hivatalos körlevelek.

Pályázatok.

Statistikai kimutatás a tiszántúli református egyházkerület közép- és középfokú tanintézetének népességi és tanulmányi állapotáról.

Hirdetések.

Földek, házak, telkek eladása, vétele, bérlete ügyében
forduljon bizalommal
DIENES JÓZSEF O. F. B. ingatlanforgalmi irodájához, DEBRECEN, Fűvészkert-utca 16. szám.

Magyarország aranykoszorús mestere

Szlezák László

harang- és ércöntöde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-UTCA 77.

és Petneházy-u. 78. sz. egyesített telken, de a
gyár bejárata: VI., Petneházy-u. 78. sz. alatt.
Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

BUDAPEST-ANYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET D. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATOTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel,
1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel,
az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormány-
díszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székes-
fehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy
aranyéremmel kitüntetve, 1930. évi nemzetközi vá-
sáron emléklappal kitüntetve.

**A budapesti Bazilika 7945 kilogram-
mos új harangja gyáramban készült.**

Vásároljon

a mai gazdasági helyzet-
nek legjobban megfelelő
bevásárlási rendszerrel!

a „**TAKARÉKOSSÁG KERESKEDELMI RÉSZÉNYTÁRSASÁG**”
DEBRECEN, DEÁK FERENC-UTCA 6.

évek óta jól bevált és minden előnyt
a vásárlónak nyújtó rendszerével!

Ha még nem lenne igazoló könyvecskéje
és vásárlási utalványa, forduljon ennek kiállításáért
a Takarékoság irodájához Debrecen, Deák Ferenc-u. 6.

Debrecenben: 48 régi nagy megbízható cégnél érvényes
Mátészalkán: 11 „letételek” beszerzésénél ez igazolvány
és utalvány.

Sem a könyvecskéért, sem a vásárlásnál nem fizet semmit!!

**Minden üzletbe úgy léphet be ez utal-
ványokkal, mint a készpénzvevő!!**

SESZTINA LAJOS

Alapította 1819-ben Sesztina János. vasnagykereskedése
Telefon 6. és 15-48. Debrecen.

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, dísznőző-kések, búsvágó-gépek.

Ruha-, télikabát- és felöltőszövegekben
legnagyobb választék és legolcsóbb árak

„Posztóház”-ban

Debrecen, Svetits-palota.

Kérjen mintákat!

Telefon: 34-47.

Vigyázzon!

Csak szaküzletben vásároljon!

SZENDRŐ SÁNDOR

zongora-, grammofon-, hangszerraktár
DEBRECEN, BATTHYÁNY-UTCA 22. SZ.

Zongorahangolás, javítás Tennis-ütők szakszerű
helyben és vidéken. Tennisz-ütők szakszerű
húrozása és javítása.

Központi fűtés, víz, gáz, csatorna

KÉSZÍTÉS, ÁTALAKÍTÁS, JAVÍTÁS, KARBANTARTÁS. MINTARAKTÁRI

Telefon: 19-37.

GYENES

DEBRECEN,
Szent Anna-utca 8.